

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

büyük
ekim devriminin
59. yılı

CİLT/5

KASIM 1976

SAYI/35

İÇİNDEKİLER

DGM'lere karşı demokratik güçlerin zaferi yeni atılımların ve devrimci demokratik kazançların müjdecisidir / İLKE	3
59. Yılında Ekim Devrimi / İLKE	5
Tarihsel devrimci pratikte anti-faşist strateji ve taktiklerin biçimlenmesi / İLKE	15
Şah rejiminin devrilmesi mücadelesi için birleşim	29
İran'da İdolojik mücadele / Hamid Safari	35
Sosyalist Federal Devlet: Teoriden Pratiğe / T. Vadimov	44
Devrimin anti-monopolist aşaması / Gennadi Chernikov	51
Helsinki'den bir yıl sonra	59
Macaristan'da 1918 Ekim devrimi ve onu izleyen Macaristan Sovyetler Cumhuriyeti	65
Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm Yolunda TSİP Çankaya İlçesi 2. Olağan Kongre raporu	83

Sahibi: **Öner Ciravoğlu** - Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: **İlker Demir** - Yazışma ve havle adresi: P.K. 71 İstanbul - Yönetim ve Dağıtım adresi: Çağaoğlu Başmuhasip Sokak Tan Apt. 10/11 İSTANBUL - Abone şartları: Yıllık 100, altı aylık 50 lira. - Dış ülkeler iki katıdır - Dizgi: **Kent Basımevi** - Baskı: **Ören Basımevi**, Piyerloti Cad. Öztürk İş Hanı Kat 1 İstanbul - İlan tam sayfa 500 Lira Diğer ilânlar santimi 25 Lira - Son baskı tarihi 31 EKİM 1976.

**DGM'LERE KARŞI
DEMOKRATİK GÜÇLERİN ZAFERİ
YENİ ATILIMLARIN
VE DEVRİMCİ - DEMOKRATİK KAZANÇLARIN
MÜJDECİSİDİR**

DGM'lere karşı verilen geniş demokratik mücadele, tüm devrimci ve demokratik güçlerin zaferiyle sonuçlandı. Gerçi bu konuda MC partileri DGM'yi çıkarmaktan vazgeçmiş değillerdir. Bu nedenle DGM'ye karşı mücadelemiz de sona ermemiştir. Ama, MC partilerinin DGM yasasını parlamentodan geçirmeleri çok güçleşmiştir.

Devlet Güvenlik Mahkemelerine karşı verilen mücadelenin başarısı, ülkemizde, tüm devrimci, ilerici, yurtsever ve demokratik güçlerin ne denli büyük bir ağırlık kazandığını göstermesi bakımından çok önemlidir. MC'ye karşı verilen bu politik meydan muharebesini, işçi sınıfı ve tüm ilerici, demokrat, anti-faşist güçler kazanmıştır.

Bundan sonra, DGM'yi hortlatacak her girişime karşı, daha kesin ve etkin bir mücadelenin verileceğini MC partileri görmüştür. Ve bizlerin de bu mücadelenin tümüyle sona ermediğini unutmamız gerekir.

Bunun dışında, DGM'lerin aldığı tüm kararların geçersiz sayılması, DGM'lerin tutukladığı siyasî mahkumların saliverilmesi için mücadele vermek de, bu mücadelenin zorunlu bir görevidir.

Türkiye'de sosyalist ve ilerici, diğer anti-faşist güçlerin demokratik-politik planda kazandıkları bu zafer, gerçekte yeni zaferlerin müjdecisidir.

İşçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın, güncellik taşıyan mücadeleleri arasında, 141 ve 142'nin kaldırılması için mücadele etmek büyük bir önem taşımaktadır. Hakim sınıfların, DGM'leri başlıca ve adeta hemen hemen TCK'nun faşist 141 ve 142'nci maddelerine indirgediğini hepimiz biliyoruz. Bu nedenle, halkımız DGM yasasını parlamentodan çıkarttırmayıp, MC'ye ağır bir darbe indirirken, aynı zamanda 141 ve 142'nci maddelerin de karşısında olduğunu açıklamış olmaktadır.

Önümüzdeki dönemin demokratik görevleri arasında çok önemli bir yer tutan bu mücadeleye, mümkün olan en geniş anti-faşist, demokratik kesimleri katabilmek şarttır. Bunun için, planlı, programlı, hedefleri, ilkelere ve yöntemleri çizilmiş, etkin ve sürekli bir mücadele ile 141 ve 142'nci maddelere karşı politik savaşı güçlendirmek, kitleler içinde yaygınlaştırmak, sosyalistler başta olmak üzere bütün ilerici güçlerin en acil ödevlerindedir.

İLKE Dergisi, bu konuda verilecek, tüm mücadeleleri sonuna dek destekleyecektir.

TÜSTAV

59. YILINDA EKİM DEVRİMİ

GİRİŞ

İnsanlığın tarihi, çeşitli toplum biçimlerini yaşayarak, sömürüye dayanan şekillenmelerin yenilgisini bundan 59 yıl önce Çarlık Rusyasında gördü. Fransız İhtilalinden bu yana çağ yaratan 1917 Büyük Ekim Devrimi Lenin ve Partisinin önderliğinde kapitalizmin egemenliğine son verdi.

Bu çığır açan olay, bilimsel sosyalizmin doğuşundan, Mark - Engels'in miras bıraktığı zengin hazineden yaratıcı biçimde yararlanan işçi sınıfı devrimcilerinin insanlık tarihine attıkları şanlı bir imzadır.

Ekim Devrimi pratik bakımdan Paris Komünü deneyi üzerine, 1905 deneyi üzerine, teorik bakımdan ise Marksizmin emperyalist çağda derinleştirilmesi olan Leninizme bağlı olmanın üzerine zaferle taçlanmıştı.

Bilimsel sosyalizmin iki kurucusu Marks ve Engels ile tarihsel işlevi yolunda proletaryayı kucakladığı ve onu iktidar savaşına yönelttiği andan itibaren, özellikle uluslararası çapta örgütlenme ve Manifesto'nun kaleme alınışından sonra, yükselen Avrupa işçi hareketi çok geçmeden öteki ülkeleri de etkileyecek ve Çarlık Rusyasında devrimci hareketlenmeler başlayacaktı. İşte bu ateş içinde yetişen bir kuşağın temsilcisi Lenin, emperyalist aşamaya ulaşan kapitalizmin sağlam tahlilinin ve devrim yapacak örgütlenmenin, yeni tipte bir Parti'nin inşasını üstleniyordu.

Ekim devrimini muzaffer kılan öğelerden birkaçı işte bunlardı.

Marks - Engels'in kapitalizmin mutlaka yıkılacağı ve yerine kurulacak toplumun proletarya tarafından gerçekleştirileceği öngörülerini Lenin'le doğruluyor, hayata geçiriliyordu.

Paris Komünü deneyi, iktidarın ele geçirilmesi, korunması ve devlet mekanizmasının niteliği konusunda ayrıntılı tecrübeleri işçi sınıfına kazandırmıştı. Rusya işçi sınıfı devrimin başarması gereken bir dizi görevlerini Paris Komününden ve 1905 Sovyet deneyiminden aldığı derslerle tesbit etmişti.

1905 deneyi, ona proletaryanın iktidar biçimi konusunda bir fikir veriyor, onu gelecekteki Sovyet iktidarının embiryonu olarak görüyordu 1905 Sovyetlerinin etkisi muazzamdı. Çoğu kendiliğinden ortaya çıkmalarına, kesin bir yapıdan yoksun olmalarına ve gevşek örgütlenmelerine rağmen bir iktidar organı gibi davranıyorlardı.

1917 Ekiminde muzaffer çarlık Rusyası proletaryası, bütün ülkelerin işçilerine yepyeni bir örnek, birleşebilmeleri için büyük bir güç kazandırıyor.

Ekim devriminin önemini kavramak tüm dünya halklarının başta gelen görevi olmuştur. Bu görevi birkaç noktada toplayabiliriz:

- Sosyalist devrimler çağını başlatan, bütün ülkelerin işçi sınıfını yüreklendiren, onlara büyük destek ve güç sağlayan Ekim Devrimi, dünyada güçler dengesinin değişmesini, dünya devrimci hareketinin yeni bir aşamaya yükselmesini sağladı.

- Ezilen ve sömürülen ulusların siyasal ve sosyal kurtuluşları için aynı zamanda bir çağrı, emperyalist boyunduruktan kurtulma savaşında bir omuzdaş olarak dayanışma örneği verdi. Kurtuluş yolunda ezilen uluslar, proletaryanın kararlı adımlarla öncülük görevi için dayanak oldu.

- Böyle bir devrimi başarabilecek örgütün demokratik merkezizlik ilkesinin egemen olduğu Leninist yeni bir tip parti olması gerektiği.

- Proletarya diktatörlüğünün devrimin vazgeçilmez sonucu, onun kesin başarıya götürülmesinde yine vazgeçilmez güvence olduğu ispatlandı.

EKİM DEVRİMİ ARIFESİNDE EMPERYALİZM

Bilindiği gibi, Ekim Devrimi birinci dünya savaşının sürdürüldüğü dönemde kotarıldı ve zafere ulaştı. O dönemde emperyalistlerin çıkardığı savaş tam dört yıl halklara kan kusturacaktı. Lenin, birinci dünya savaşının ilk yıllarında kapitalizmin emperyalistleştiğini görerek bu konuda derinlemesine tahlillerin işçi hareketinin başarısı için gerekliliğine inanarak «Emperyalizm» broşürünü yazmaya koyuldu.

Lenin, kapitalist tekellerin iktisadî ve siyasî alanda birinci sırayı aldığını, dünyanın paylaşılmasının sürdürüldüğünü tesbit etti ve emperyalizmi şu noktalarla, tanımladı:

«1 — Üretimde ve sermayede görülen yoğunlaşma öyle yüksek bir gelişme derecesine ulaşmıştır ki, iktisadî hayatta kesin rol oynayan tekelleri yaratmıştır.

2 — Banka sermayesi sanayi sermayesiyle kaynaşmış ve bu 'mali sermaye' temeli üzerinde bir mali oligarşi kurulmuştur.

3 — Sermaye ihracı, meta ihracından ayrı olarak, özel bir önem kazanmıştır.

4 — Dünyayı aralarında bölüşen uluslararası tekелci kapitalist birlikler kurulmuştur.

5 — En büyük kapitalist güçlerce dünyanın toprak bakımından bölüşmesi tamamlanmıştır.» (Lenin, Emperyalizm, sf. 105-6, Sol Y.)

Bu tahlil, Ekim devriminin başarıya ulaştırılmasında emperyalist müdahalecilerin püskürtülmesinde şaşmaz pusula oldu. Devrimi boğazlamak için yapılan iç ve dış komploların, girişimlerin, ekonomik ablukanın sonuçsuz kalmasında saldırgan emperyalistlere karşı işçi sınıfının elinde bir silâhti. Daha da ötede, anti-emperyalist mücadelenin ve barış davasının yaygınlaştırılmasında, dünya halklarının seferber olmasında bu Leninist teşhisler büyük rol oynadı.

Lenin bu tezlere dayanarak devrimin Rusya'da veya birkaç ülkede gerçekleşeceği öngörüsünü bizzat kendisi uygulayarak gerçekleştirdi.

Lenin ve Partisi, Çarlığın inanılmaz baskılarına göğüs gererek, ateşin içinde yoğrulurak mücadele etti ve gelişti. Rusya işçi sınıfının siyasî örgütü ve onun önderi, doğru karar ve tahlillerle yığınların güvenine lâyık olduğunu gösterdi. Öteki siyasî kuruluşlar zamanla karşıdevrim saflarına geçtiler ya da yokoldular. Sonuna kadar dipdiri ve kaya gibi sağlam kalacak olan Lenin'in destanlar yaratıcı Partisiydi.

Ekim Devriminin zafere ulaşmasında Lenin ve Partisinin uluslararası durumu ve Rusya'nın özgül yerinin tesbiti büyük rol oynadı. Güçler dengesinin ve işçi sınıfının burjuvazinin kalelerini zorlamasının taktik hedeflerini yaratıcı bir şekilde değerlendiren Bolşevikler, devrim yapmanın gerçekten bir sanat, işçi sınıfının egemen güçleri altetmesi sanatı olduğunu çarpıcı bir şekilde gösterdiler.

Bu zaferin temel nedenleri şöyle sıralanabilir:

• Ekim Devrimi, Rus burjuvazisi gibi oldukça zayıf, kötü bir şekilde örgütlenmiş ve siyasî bakımdan oldukça tecrübesiz olan bir düşmanla karşı karşıyaydı. İktisadî bakımdan hâlâ zayıf ve tamamen hükümet ihalelerine bağımlı olan Rus burjuvazisi, buhranlardan sıyrılabilmek için gerekli siyasî yeterlilik ve insiyatiften yoksunda. Örneğin ne Fransız burjuvazisinin, geniş çapta siyasî tertip ve siyasî hilekârlık alanındakiengin tecrübesine, ne de İngiliz burjuvazisinin geniş kapsamlı kurnazca uzlaşmalar yapma geleceğine sahipti. Daha son zamanlarda çarla anlaşma yoluna gitmiş, fakat Şubat devrimiyle çar devrilip kendisi iktidara gelince, esasta menfur çarın politikasını sürdürmekten daha iyi birşey akledememişti. Savaş ülkenin gücünü aşmış ve halkı ile orduyu tam bir bitkinliğe düşürmüş olduğu halde, Rus burjuvazisi tıpkı çar gibi «zafere kadar savaşmayı» savunuyordu. Köylülük topraksızlıktan ötürü ve toprak ağalarının boyunduruğu altında

mahvolurken, burjuvazi tıpkı çar gibi büyük toprak mülkiyetini geniş ölçüde korumaya kararlıydı. Çalışma politikasına gelince Rus burjuvazisi, işçi sınıfına olan nefretinde çarı bile geçiyordu, çünkü yalnız fabrika sahiplerinin boyunduruğunu korumaya ve güçlendirmeye çalışmakla kalmıyor, aynı zamanda kitle halinde işten çıkarmalarla baskısını çekilmez hale getiriyordu.

Halkın, burjuvazinin politikasıyla çarın politikası arasında hiçbir önemli fark görmemesi ve çara olan nefretini bu defa burjuvazinin Geçici Hükümetine yöneltmesinde şaşılacak birşey yoktu.

Uzlaşıcı Sosyalist Devrimci ve Menşevik partiler halk üzerinde belli bir etkiye sahip oldukları sürece, burjuvazi bunları bir siper olarak kullanabilir ve iktidarını koruyabilirdi. Fakat menşevikler ve sosyalist devrimciler kendilerini emperyalist burjuvazinin ajanları olarak ortaya koyup halk üzerindeki etkilerini böylece kaybettikten sonra, burjuvazi ve onun Geçici hükümeti çaresiz kalmıştı.

- Ekim Devrimi, savaşta çelikleşmiş, kısa bir süre içinde iki devrim yaşamış ve üçüncü devrimin arefesinde barış, toprak, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinde halka önderliğini kabul ettirmiş, bir sınıf tarafından, Rusya işçi sınıfı gibi devrimci bir sınıf tarafından yönetiliyordu. Eğer Ekim Devriminin Rusya işçi sınıfı gibi bir önderi, halkın güvenini kazanmış bir önderi olmasaydı, işçiler ve köylüler arasında ittifak kurulamazdı ve böyle bir ittifak kurulmadan da Ekim Devriminin zafere ulaşması imkânsız olurdu.

- Rusya işçi sınıfının, köylü nüfusunun büyük bir çoğunluğunu kapsayan yoksul köylülük gibi çok güçlü bir müttefiki vardı. Devrimin sekiz aylık deneyi —bu deney, tereddütsüz, onyıllar süren «olağan» gelişimin deneyiyle karşılaştırılabilir— emekçi köylü kitleleri açısından boşa gitmemişti. Bu dönem boyunca Rusya'nın bütün partilerini pratikte sınamak, ne Anayasacı Demokratların, ne Sosyalist Devrimcilerin ne de Menşeviklerin toprak ağalarıyla ciddi bir şekilde bozuşmayacaklarını veya köylülerin menfaatleri için kendilerini feda etmeyeceklerini görmek ve Rusya'da toprak ağalarıyla hiçbir bağı olmayan, köylülerin ihtiyaçlarını karşılamak için toprak ağalarını ezmeye hazır olan tek bir partinin —Bolşevik Partisi'nin— bulunduğu kanısına varmak imkânını elde ettiler. Bu, yoksul köylülerle proletaryanın ittifakı için sağlam bir temel teşkil etti. İşçi sınıfı ile yoksul köylüler arasındaki bu ittifak, uzun zamandan beri bocalayan ve ancak Ekim ayaklanmasının arefesinde devrime yürekten katılıp yoksul köylülerle güçbirliği yapan orta köylülerin tavrını belirledi.

Bu ittifak olmadan Ekim devriminin zafere ulaşamayacağını söylemeye gerek yoktur.

- İşçi sınıfı, siyasî savaşlarda çok denenmiş ve sınanmış olan Bolşevik Partisi gibi bir parti tarafından yönetiliyordu. Ancak son taarruzda halkı yönetebilecek kadar cesur ve hedefe giden yolda en ufak bir engele ta-

kılmayacak kadar temkinli olan Bolşevik Partisi gibi bir parti, barış için genel demokratik hareket, malikâne topraklarının ele geçirilmesi için yapılan demokratik köylü hareketi, ezilen ulusların millî bağımsızlık ve millî eşitlik hareketi ve burjuvaziyi devirerek proletarya diktatörlüğünü kurmaya yönelen sosyalist proletarya hareketi gibi birbirinden ayrı devrimci hareketleri tek bir ortak devrimci akımda bu denli ustaca kaynaştırabilirdi.

Hiç kuşkusuz, bu birbirinden ayrı devrimci akımların tek bir güçlü devrim şeklinde kaynaştırılması, Rusya'da kapitalizmin kaderini tayin etti.

• Ekim Devrimi, emperyalist savaşın hâlâ doğrudan olduğu, önde gelen burjuva devletlerinin iki düşman kampa ayrıldığı, birbirleriyle savaşmakta ve birbirlerinin gücünü baltalamakta oldukları, «Rusya işleri» ile etkili bir şekilde ilgilenemedikleri ve aktif olarak devrime karşı çıkamadıkları bir sırada başladı.» SBKP Kısa Tarihi, sf. 260-62)

DEVİRİM SAATLERİ

Bolşevikler, ayaklanma için hazırlıklarını sürdürüyorlar, Lenin ise bu hazırlıklarla ilgili görüşmelerini ve değişikliklerle ilgili taktikleri Parti Merkez Komitesine ulaştırıyordu. Lenin'in, ünlü «halkın çoğunluğu bizimdir» tesbiti Bolşeviklerin iktidara yürümelerinde esas tayin edici faktör oldu.

7 Ekim'de Lenin'in Petersburg'a gelişiyle, ayaklanmanın başlatılması kararının verilmesi Merkez Komitesinde şöyle formüle ediliyordu:

«Merkez Komitesi, Rus devriminin uluslararası durumunun (dünya sosyalist devriminin bütün Avrupa'da geliştiğinin kesin bir ifadesi olan Alman donanmasındaki ayaklanma, emperyalistlerin, Rusya'daki devrimi boğazlamak amacıyla sovurdukları tehdit) yanısıra, askerî durumunu (Rus burjuvazisi ile Kerenski ve şürekasının Petersburg'u Almanlara teslim etmek için verdiklerine şüphe olmayan karar) ve proletarya partisinin Sovyetlerde çoğunluğu ele geçirmiş olmasının, köylü ayaklanmasının ve halkın partimize olan güveninin artmasının (Moskova'daki seçimler) ve bütün bunların, silâhlı ayaklanmayı günün gereği haline getirdiği görüşündedir.»

Kamanev, Zinoviev ve Troçki bu karar karşısında tereddüte düştüler ve ayaklanmanın bizzat Stalin tarafından yönetilmesine karar verildi.

24 Ekim gecesi Lenin Smolni'ye geldi. O gece boyunca devrimci ordu birlikleri ve Kızıl muhafız müfrezeleri durmadan Smolni'ye akın ediyordu.

25 Ekim'de Kızıl Muhafızlar ve devrimci birlikler demiryolu istasyonlarını, postaneyi, telgrafhaneyi, Bakanlıkları ve Devlet Bankasını işgal ettiler. Sovyetlerin Bütün Rusya İkinci Kongresi Smolni'de açıldı ve bütün iktidarın Sovyetlere geçtiğini dünyaya ilân etti. Halk Komiserleri Konseyini seçerek Başkanlığına Lenin'i getirdi.

Zor günler bundan sonra birçok sorunu ile proletaryayı bekliyordu. İşçi sınıfı kaniyle yazdığı bu tarih sayfasını, başarısını pekiştirerek, gücü-

nü binkat artıran burjuvaziye karşı da sürdürmekten geri kalmadı. Açlık ve ihanetin tüm ülkeyi sardığı Devrim sonrasında iktidarın sağlamlaştırılması, proletaryaya diktatörlüğü, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı gibi tarihî görevlerin üstesinden ancak Lenin gibi büyük bir öndere, O'nun partisi gibi bir partiye sahip işçi sınıfı gelebilirdi.

EKİM DEVRİMİNİN ÇÖZDÜĞÜ SORUNLAR

Ekim devrimi açtığı sosyalist devrimler çağı ile birlikte birçok sorunu çözdü. Birçok konuda ilk örneği verdi.

Bunların başında sosyalist demokrasi ve proletaryaya diktatörlüğü geliyor. Burjuva demokrasisinden tamamen farklı ve onun tam karşıtı olarak çoğunluğun, işçi sınıfı ve öteki emekçilerin bir avuç azınlığa karşı diktatörlüğü olan sosyalist demokrasi; üretici güçlerin gelişmesini, mülkiyet ilişkilerinin kollektivitesini sağlayan bir yönetim biçimidir.

Sosyalist demokrasi Lenin ve Stalin'in önderliğindeki SBKP'nın başarılarından biridir. 59 yıllık deney ve sosyalizmin başarıları kesinlikle sosyalist toplumsal ilişkilerin ve sosyalist demokrasinin gelişmesine bağlıdır.

Tarihsel olarak burjuva demokrasisi feodal çağa göre ve faşizme göre daha ileri bir siyaset biçimidir. Bu böyle olmakla birlikte son duruşmada burjuvazinin bir diktatörlük şekli olarak bir avuç azınlığın çıkarlarını temsil eder, terorist biçime faşizme kayması her zaman olasıdır emperyalist çağda.

Sosyalist demokrasinin özü, tüm insanlığın eşitliğinden hareketle, halkın çıkar ve özlemlerine paralel toplumun ilerlemesinin sağlanmasıdır.

Lenin şöyle diyor: «Sovyet devrimi demokrasinin yani kapitalizmin ezdiği emekçiler için demokrasinin, halkın büyük çoğunluğu için demokrasinin (sömürücüler, kapitalistler zenginler için olan) burjuva demokrasisinden ayrı olarak (emekçiler için olan) sosyalist demokrasinin derinlemesine ve genişlemesine gelişimine eşi görülmedik bir atılım kazandırmıştır.»

Sosyalist Demokrasi Ekim Devriminden sonra bazı aşamalardan geçmiştir.

Ekim Devrimi proletaryaya diktatörlüğünün kapitalizmden sosyalizme geçiş için mutlaka ve mutlaka zorunlu olduğunu da göstermiştir. Devrimin başarısı ancak onun sağlamca korunup savunulmasıyla mümkündür diyor Lenin. Diktatörlük şu ya da bu sınıfın siyasî egemenliği olduğuna göre proletaryaya diktatörlüğü kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde proletaryanın siyasî iktidarını deyimler.

Sovyet devleti proletaryanın siyasî iktidarının proletaryaya diktatörlüğünün bir aracı olarak doğdu. Sömürücülerin direncini kırmak, küçük-burjuva unsurların kaypaklığını gidermek, onları sosyalist kuruculuğa katmak amacıyla yeniden-eğitmek için doğdu.

Ekim Devriminin hemen ertesinde tasfiye edilen mülk sahibi sınıflar, emperyalist destekle eski düzeni geri getirmeye, emekçiler üzerinde güç kullanmaya giriştiği dönemde, onların zor kullanımına «zor»la karşı koymak gerekiyordu.

Daha sonra sosyalist demokrasinin ekonomik, politik ve sosyal temelleri ile gelişip güçlenmesi sonucu, Sovyetler Birliği'nde üretim araçlarının tümüyle kamulaştırılması sosyalist ekonomi sisteminin yaratılması ve düşman sınıfların ortadan kaldırılması gerçekleşmiştir.

Sovyetler Birliği'nde sömürünün hortlaması koşulları kesin olarak ortadan kaldırılmıştır. Çünkü Sovyetler Birliği'nde başkalarını sömürmekte çıkarı olan sınıf ya da sosyal gruplar kalmamıştır.

Sosyalist devlet, tüm Sovyet halkının çıkarlarını savunan, onun isteklerini dile getiren bir devlet haline gelmiştir.

Sosyalist demokrasinin ve Ekim Devriminin çözdüğü sorunlardan biri de ulusal sorun'dur. Çarlık Rusyasının «halkların hapishanesi» durumuna Ekim Devriminin getirdiği ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ile son verildi.

Ulusal sorun'un sosyalist çözümü tüm ulusların politik haklarını genişletmek, maddî üretim, hayat düzeyi ve kültür alanlarında eşitsizliği yok etmenin sağlanmasıyla mümkün olur. Bu sorunu da ilk defa, Ekim Devrimi çözme şansına sahip olmuştur. Ulusların gönüllü birliğini isteyenlerin bu konuda tam güven ve kardeşçe birliğin gerçekleşmesi gerekiyordu.

EKİM DEVRİMİ VE ENTERNASYONALİZM

Bugün SSCB'deki uluslar özgürce gelişimlerini, serbest rızaya dayanan seçimlerini, sosyalist toplumun güçlenmesi ve aşılması doğrultusunda sürdürmektedirler. Proleter enternasyonalizmini önce SSCB'deki uluslar derinleştirip, halkların birliği ve bütünleşmesiyle geleceğin toplumunun yaratılmasını benimseyip öteki uluslara ve halklara örnek olmuşlardır.

Özellikle tek ülkede sosyalizmin kuruluşu ve bağlı olarak birçok iç ve dış tehlikelerden Sovyet halkını korumak, faşist işgale karşı sosyalist Anayurdu savunmak gibi badirelerden geçen SSCB, bugün bu mücadelede birçok evladını kaybetmenin bilinç ve sorumluluğuyla dünya çapında devrimci mücadeleye katkıda bulunmaktadır.

Bunların dayandığı temel ilke, proleter enternasyonalizmdir. Ve en önemli politika barış davasının sürdürülmesi, detantın yaygınlaştırılması politikasıdır.

Proleter enternasyonalizmi, özel mülkiyet gibi bölücü özelliğe sahip olmadığı için bütün ülkelerin işçilerinin birliği demektir. Onlar başka ülke ya da ulusların emekçilerinin asla düşmanı olamazlar. İşte ulusları bilhassa işçileri birlik olmaya götüren bu olgunun adı enternasyonalizmdir.

Tek tek ülkelerin işçi sınıflarının kendi burjuvazilerine karşı savaşları zamanla ortak dayanışmayı, uluslararası niteliğe bürünen sermayeye karşı ortak savaşı gerektiriyor. Bu düzeyde örgütlenmelere gidiliyordu. Birinci Enternasyonal, Marks-Engels'in öncülüğünde bu gereksinmeden doğmuştur.

Tekrar edersek, «proleter enternasyonalizmi, bütün ulusların işçi sınıfının çıkar birliği üzerinde bilimsel olarak temelleşmiş bir ideolojidir.» (Kusinen)

Ekim Devrimi, yozlaşan sosyal-şoven İkinci Enternasyonal dönemlerine karşı mücadeleye de getirdiği III. Enternasyonal hattı ile de ayrı bir öneme sahiptir. Lenin'in önderliğinde uluslararası işçi sınıfı ortak duygu ve davranışlarla biraraya getiren III. Enternasyonal, anti-emperyalist ve sosyalist davanın pekiştirildiği, ezilen doğu halkları özgürlüğü ve sorunları hakkında çözüm arandığı bir platform oldu. Proleter enternasyonalizminin somutlanması görevini yine büyük ölçüde Lenin ve Partisine düştüğü, dolayısıyla bunun da Ekim Devriminin uluslararası işçi hareketine bir kazanımlı olduğu açıktır.

«Lenin, uluslararası işçi sınıfının yardımı olmaksızın, Doğu halklarının emperyalist güçlerin baskısından kurtulamayacağını; 'uluslararası işçi sınıfının, yüz milyonlarca çalışan ve sömürülen Doğu insanının tek ittifakı olduğunu' söylemiştir.» (Suslov)

Proleter enternasyonalizminin can düşmanları şovenizm ve milliyetçiliktir. Bu iki düşmana karşı mücadelede Ekim Devrimi, büyük başarılar elde etti. Emperyalist savaşı iç savaşa, sınıf savaşına dönüştürmek ve ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkını fiilen tanınmasıyla bu başarılar somutlandı.

Ekim Devrimine karşı girişilen her hareket yankı yarattı. Müdahalelere karşı tepkiler büyüdü, dünyanın birçok ülkesinin emekçileri Ekim Devrimini savundular. Ona toz kondurmadılar. Sovyetler Birliği'ne karşı düzenlenen Haçlı Seferi, uluslararası dayanışma sayesinde bozguna uğratıldı. Sosyalist inşa döneminde de aynı duyguyla dolu olan bütün ülkelerin işçi sınıfı kendi geleceklerini somutlandığı ülkenin Sovyetler Birliği'nin yaşamasında etkili destek ve dayanışma gösterdiler. İkinci Dünya Savaşı yıllarında faşizmin halkları köleleştirme tehlikesi başgösterince Sovyetler Birliği'nin emperyalizmin bu gericiliğinden insanlığı kurtarma savaşında ne büyük bir güvence olduğu ve bunun uluslararası önemi ortaya çıktı. Denilebilir ki, Sovyetler Birliği olmasaydı, insanlık faşizm tehditinden yakasını çok daha güç sıyrabilecekti. Ve bu uğurda, halkların geleceği, insanlığın onurunun korunması uğruna bu enternasyonalist görev uğruna, Sovyetler Birliği birçok yiğit evladını kaybetti. Bu gözyaşartıcı fedakârlık anti-faşist savaşta destanlar yazdı. Bütün ülkelerin işçilerine, insanlığa örnek oldu. Bugün savaşan İran halkı, Şili emekçi halkı, Endonezya, Portekiz, Tayland,

Filistin halkı ve Türkiye işçi sınıfı bu fedakârlığın, azmin bilincindedir. Aynı bilinci saflarında pekiştirmeyi en önemli enternasyonalist görev saymaktadır. İkinci Dünya Savaşından sonra sosyalizm artık bir sistem haline gelmiştir. Dünyanın ileriye doğru gelişmesinde devrimci süreç, sosyalist ülkeler topluluğu (sosyalist sistem), kapitalist ülkelerin işçi sınıfı hareketi, ulusal kurtuluş hareketi olarak belirlenmiştir. Bu ana süreç tüm proleter ve ilerici hareketlerin birliğini simgelemekte, proletaryanın enternasyonalist görevleriyle çakışmaktadır. Her ülke işçi sınıfının öteki ülke işçi sınıflarıyla dayanışması (proleter enternasyonalizmi) ve tüm anti-emperyalist ilerici hareketlerin birliğinin sağlanması genel olarak dünyanın ileriye doğru değiştirilmesine, barış davasına sıkı sıkıya bağlıdır. Proleter enternasyonalizmini Lenin şöyle tanımlıyor: «**Bütün ülkelerde** devrimin gelişmesi, desteklenmesi ve canlandırılması için bir ülkede mümkün olan en fazla şeyi yapmak.»

Finlandiya Komünist Partisi Genel Sekreteri Villi Pessi ise bu konuda şöyle diyor: «Kendi açımızdan biz, yani kapitalist bir ülkenin komünistleri, sosyalist ülkelerdeki kardeşlerimize şunu söyleyebiliriz: Sosyalizmi ve sınıfsız toplumu kurmadaki başarılarınız bize verebileceğiniz en etkin yardımlardır. İşçi sınıfı ve genel olarak halk, sosyalizmin ve komünizmin ne olduğunu bilmek istiyor. Bugün onların sorusuna yalnızca Marksist-Leninist önerileri anarak değil, fakat sosyalizmin ve komünizmin pratik başarılarına işaret ederek cevap verebiliriz. Bu başarıların her biri sanayide tarımda, bilimde ve genel olarak kültürde her ileri adım, sosyalist ülkeler emekçilerinin yaşamındaki her iyileşme sosyalist demokrasiyi geliştirmede her ileri hamle, sosyalizmin ve sınıfsız toplumun yararına tartışılmaz bir savdır.» (Aktaran, Suslov)

Proleter enternasyonalizmi sosyalist ülkelerin birliğini dostluk ve kardeşliğini güçlendirmeyi, emperyalizm tarafından sömürülen halkların ulusal ve sosyal kurtuluşlarına omuz vermeyi, uluslararası işçi sınıfı ile çok yönlü dayanışmayı güçlendirmeyi ve barış için kararlı mücadeleyi gerektirir.

EKİM DEVRİMİ ve «BARIŞ İÇİNDE BİRARADA VAROLMA»

Ekim Devriminin ilk görevlerinden biri olan Barışçı politika Troçkist «sol» sektarizme rağmen Brest-Litovsk antlaşmasıyla Ekim Devriminin, Sovyet iktidarının korunması nedeniyle gerçekleştirilmiş ve bugün de Lenin'den devralınan barış görevi mirasıyla bu politika sürdürülmektedir.

Leninist «barış içinde birarada varolma» ilkesi emperyalist saldırganlığa karşı farklı sosyal sistemlere sahip devletler arasında yeni bir dünya savaşını engelleme mücadelesinin ilkesidir. Detant (Yumuşama), bu ilke sayesinde ki, başka ülkelere karşı-devrim ihracı ile mücadelede elverişli koşullar elde edilmektedir, devrim ihracı yanlıgıları önlenilmektedir.

Nükleer felâketlerden korunma, felâketi önleme aynı biçimde enternasyonal barış ve yumuşama (Detant) davasının dayattığı görevlerden biridir.

Ekim Devrimini muzaffer kılan SBKP'nin 23. Kongresi, savaşıcı emperyalist güçleri, bu güçlerin başka ülkelerin içişlerine müdahalesini ve silâhli çatışmalar çıkarma politikasını püskürtmeye devam edeceğini, ulusal kurtuluşu uğrunda savaşan halklara mümkün olan her türlü desteği sağlamak için durmayacağını açıkladı. İşte, katkısız enternasyonalist, proleter enternasyonalist tutum budur.

Bu tutum sosyalist ülkelerde ekonomik yardımlaşmayı, ortak ekonomiyi de içermektedir. Bugün sosyalist ülkeler bu yolda hayli mesafe almışlardır. COMECON adıyla bilinen karşılıklı ekonomik yardımlaşma kuruluşu sayesinde sosyalist kuruluştaki bazı sorunlarını çözmekte yararlar sağlamaktadır.

SONUÇ:

Ekim Devriminin öğrettikleri öteki sosyalist ülkelerin deneyleriyle birlikte sosyalist devrimin görevlerini şöyle tesbit etmektedir:

«Marksist - Leninist bir partinin kılavuzluğunda işçi sınıfının çalışan kitlelere liderlik etmesi; bir proletarya devriminin başarılması ve şu ya da bu şekilde işçi sınıfının politik iktidarının (proletarya diktatörlüğünün) kurulması; işçi sınıfının köylülüğün ana kitlesiyle ve çalışan nüfusun öteki kesimleriyle ittifakı; kapitalist mülkiyetin sona erdirilmesi ve üretim araçlarının kamusal mülkiyetinin sağlanması, tarım kesiminin tedricen sosyalist dönüşümü; sosyalizmi ve komünizmi kurmayı, emekçilerin yaşam standartlarını yükseltmeyi amaçlayan bir ulusal ekonominin dengeli gelişimi; ulusal baskının yokedilmesi, halklar arasındaki eşitliğin ve kardeşçe dostluğun kurulması, yüzyıllardır biriktirilmiş bilimsel ve kültürel zenginliklerin bütün emekçilerin malı haline getirilmesiyle işçi sınıfına, emekçi halka ve sosyalizm davasına bağlı geniş bir aydınlar tabakasının yaratılmasıyla, kültür ve ideoloji alanında bir sosyalist devrimin yapılması, iç ve dış düşmanların saldırılarına karşı sosyalist kazanımların savunulması sözkonusu ülkenin işçi sınıfının başka ülkeler emekçileriyle dayanışması ve dünya sosyalist sisteminin ortak çıkarlarının geleceği için canla başla çalışmak.» (Suslov)

59. yılında Ekim Devriminin kardeş sosyalist ülkelerde, sosyalizmin kuruluşunun tamamlanmasına kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketinin güçlenip anti-tekelci mücadeleyi iktidara yöneltmesine, ezilen ulusların kurtuluş hareketlerine etkisi bir kez daha anlaşılıyor. Geçen 59 yıl, daima dünya devrimci sürecinin cazibe merkezinin büyük Ekim Devrimi ve onun kazandırdığı olanaklar olduğunu ispatlıyor.

YAŞASIN LENİNİZM

YAŞASIN BÜYÜK EKİM DEVRİMİ VE ONUN İZLEYİCİLERİ!

Tarihsel Devrimci Pratikte Anti-Faşist Strateji ve taktiklerin biçimlenmesi

İLKE'nin Ağustos sayısında başladığımız yazı serisinin üçüncü bölümünde, geçen ay, anti-faşist cephe mücadelesinin strateji taktiklerinin ilk kökeni ve doğuşu sayabileceğimiz Komintern Dördüncü Kongresi'ni kısaca özetlemiştik. Bu sayımızda, işçi sınıfı partilerinin daha sonraki dönemde geliştirdikleri bu strateji taktiklerin biçimlenmesini ve olgunlaşmasını incelemeye başlayacağız.

İLKE

Lenin'in rehberliğinde benimsenen birleşik işçi cephesi politikası, daha sonra, kapitalist ülkelerdeki sınıf mücadelesinde büyük bir önem kazandı. Kapitalizmin geçici ve kısmî sağlamlık kazandığı o yıllarda, komünist hareketin karşı karşıya olduğu başlıca görevler, kapitalist saldırıya karşı koymak, Komünist Partileri güçlendirmek ve hem işçi sınıfının hem de diğer emekçi tabakaların çoğunluğunun desteğini kazanmaktı.

4 CÜ KONGRE SONRASINDA ÖNEMLİ BİRLEŞİK EYLEMLER

Avrupa ülkelerinde, Komünist Partiler, bu amaçla birkısım Sosyal - Demokratların ve reformist sendika üyelerinin de Komünistlerle birlikte katıldığı geniş çaplı eylemler düzenlediler. Bunlardan en önemli birkaç tanesini burada anmak istiyoruz.

Sözkonusu eylemlerin en çarpıcı olanı, Almanya'da aristokrat ailelerin mülklerine, karşılıksız el konulması için düzenlenen büyük kampanya idi. Almanya Komünist Partisi bunun için bir referandum yapılmasını önerdi. Bu öneri geniş halk kitlelerinden öylesine büyük bir destek buldu ki, birkısım demokratik örgütlerdeki sosyal demokrat liderler, bu konuda referandum düzenlenmesi için gerekli yasanın çıkarılmasına çalışan Komünist Partisini desteklediler. 1926 Haziranında yapılan referandumda 14.500.000 insan Komünist Partisinin programına olumlu oy verdi. Bu rakam, siyasi bakımdan aktif olan nüfusun hemen hemen yarısıydı. halkın büyük bir kesimi, —ortak çıkarlar etrafında birleşmesinin mümkün olduğunun çok somut ve canlı kanıtıydı. Ne var ki, Sol güçler bu büyük başarıyı değerlendirmeyi ve sürdürmeyi bilemediler.

İtalya'da iktidara gelmiş ama henüz konumunu sağlamlaştıramamış olan faşizme karşı, **İtalya Komünist Partisi'nin**, faşizme karşı, işçilerin ve demokratik, anti-faşist güçlerin eylem birliğini sağlamak üzere gösterdiği çabalar ve attığı adımlar, o dönemin konumuzla ilgili kayda değer örneklerinden birisidir. Faşistler o sıralarda, Sosyalist lider Giacomo Matteotti'yi bir suikast sonucu öldürdüler. Bunun üzerine İtalya Komünist Partisi ile diğer muhalefet partilerinin milletvekilleri parlamentodan çekilerek, **Aventin Bloku**'nu oluşturdular. Komünist Partisi, bu blokun başarıya ulaşması için, tüm anti-faşist güçleri bu blok içinde birleştirmeye çalıştı. Aventin Bloku'nun, kendisini İtalya'nın gerçek ve meşru parlamentosu ilân etmesini ve faşizme karşı genel grevi başlatmasını önerdi. Bu uğurda büyük çabalar gösterdi. Ne var ki, Komünistler dışındaki anti-faşist, ilerici güçlerin mütereddit tutumları nedeniyle **Aventin** bloku hedeflerine ulaşamadı.

Komünist ve işçi sınıfı hareketinin Avrupa'daki güçlü kalelerinden birisi olan Fransa'ya gelince, Fransa Komünist Partisi, işçilerin ve bütün savaş aleyhtarlarının birleşik eylemini öngören slogan altında Fransız emperyalizminin Suriye ve Cezayir'deki sömürge savaşlarına karşı harekete geçirdi. Bu amaçla, Komünistlerin öncülüğünde ve 900.000 emekçinin katıldığı bir siyasi grev gerçekleştirildi.

Öte yandan, Britanya işçi sınıfı tarihi için önem taşıyan bir olay da 1925 baharında gerçekleşti. Komünistlerin inisiyatifi ile bir İngiliz - Rus Komitesi kuruldu. Bu komite Sovyetler Birliği ile İngiltere sendikaları arasındaki ilişkileri güçlendirmek, uluslararası sendikal hareketin birliğini güç-

lendirmek, kapitalist saldırıya ve bir Sovyet-aleyhtarı savaş tehdidine karşı koymak yolunda çaba gösterdi.

Geçerken şunu da not edelim: Bilindiği gibi Lenin'in ölümünden sonra Komintern içinde bir Troçki sorunu çıktı. Troçki ve taraftarları Kominternin genel hattına karşı saldırıyorlar, Komünist Partilere sızmağa çalışıyorlar ve Komünist Partilerine maceracı bir küçük burjuva politikasını benimsetmeğe uğraşıyorlardı. Troçki ve taraftarlarının tezleri özellikle, tek ülkede sosyalizmin kurulamayacağı, bu nedenle dünya devriminin zorlanması için her yolun denenmesi noktasında düğümlenmekteydi. Sovyetler Birliği işçi sınıfı partisi başta olmak üzere Komintern partilerinin bilinçli ve kararlı çabaları sonucunda, Troçkizm komünist hareketten tecrit edildi.

Komintern ve seksiyonları, birleşik işçi cephesi politikasını uygulayabilmek ve yarı-proleter kitleleri, işçi sınıfının ve onun öncü partilerinin yanına çekebilmek için yoğun çabalar göstermekteydiler. Bu çabalar, en güç koşullar altında bile, Komünist Partilerin kitlelere giden yolları araması, bulması, yeni yöntemler geliştirmesi gereği ilkesine göre yürütülmekteydi.

Fakat itiraf etmek gerekir ki, bu yoldaki tüm çabalarına rağmen, Komünist Partilerin geniş yarı-proleter kitlelerin mücadeleye kazanılması ve işçi sınıfının tüm müfrezelerinin, kesimlerinin birleşik eyleminin gerçekleştirilmesi konusunda o yıllarda kalıcı bir başarı sağlayamadılar.

Kapitalizme karşı proletaryanın birleşik eylemini gerçekleştirmenin önündeki en büyük engeli Sağ-Sosyalistlerin, burjuvazi ile **sınıf işbirliği** politikası oluşturuyordu. Sağ-Sosyalistlerin, ısrarlı bir şekilde, işçilerin kararlı eylemlerine karşı tavır almaları ve bu eylemler konusunda bozgunculuk yaparak, hareketi zaafa uğratması üzerine birçok Komünist, Sosyal Demokratlara karşı sert bir polemikğin başlatılması ve birleşik işçi cephesi politikasında çeşitli değişikliklerin yapılması gerektiğini söylemeğe başladılar.

SINIF SINIFEA TAKTİĞİ VE SEKTARİZM

«Sollar»ın bu ısrarlı çabaları bir ölçüde amacına ulaştı, 1927'nin bitiminde Komintern, «Sollar»dan gelen baskılar üzerine, taktik hattında değişiklik yaptı ve «**sınıf sınıfa**» diye bilinen taktiği izlemeğe başladı. Birkaç durumda, bu taktik Komünistlerin kitle eylemlerine karşı çıkan reformist liderlerin direncini kırabilmelerini sağladıysa da, genelinde birleşik işçi cephesi taktiğine de kısıtlamalar getirdi. Bu yeni politikada reformist örgütler tümüyle burjuvazinin yanında saf tutan karşı-devrimci bir güç olarak kabul edilmeğe başlandı ve işçi sınıfının birliğinin gerçekleşmesi işçilerin bu örgütlerle tüm bağlarını koparmaları gerektiği belirtildi. Komünist ve Sosyal Demokrat Partilerin, acil talepler, demokratik, anti-faşist görevler etrafında eylem birliği yapmalarına son verildi. Komintern Yürütme Komitesinin 1928 Şubatında yaptığı Plenum'da, Fransa ve İngiltere konusunda

alınan kararlar bu tutumun somut yansımalarından birisiydi. Bu kararlarda, yeni taktikler, Komünistlerin Sosyal Demokratlara karşı giderek artan kesin bir mücadelesi şeklinde somutlanıyordu. Ayrıca «sınıf sınıfa» taktiği, Komünist Partilerin, diğer emekçi sınıf ve gruplardan işçi sınıfına müttefik kazandırma konusunda kararlı bir mücadele vermelerini de benimsememek anlamıyan geliyordu. «Sınıf sınıfa» taktiğinin pratik uygulamaları ve yansımaları Komünistlerle, reformist örgütlere bağlı olan işçiler arasında gerginlik yarattı ve çoğu durumda devrimci, militan ve Komünist işçilerin, kitleden tecrit olmasına yolaçtı.

Tam o sırada, 1929 - 32 dünya ekonomik krizi patlak verdi. Kapitalizm tarihinin en büyük krizi olan bu sürede, doğal olarak sınıf mücadelesi kıyasıya keskinleşti. İşçi sınıfının nisbi yoksullaşması yanısıra, mutlak yoksullaşması da görülmemiş derecede arttı. Kapitalist ülkelerde on milyonlarca işçi ve on milyonlarca emekçi, işsiz kalarak, kalabalık işsiz ordularına katıldı. İşsiz emekçilerin mücadeleleri tüm kapitalist dünyada hızla yaygınlaşıp keskinleşti. Ayrıca köylü kitlelerinde ve kent orta tabakalarında büyük bir hoşnutsuzluk ve huzursuzluk başgösterdi.

Sovyetler Birliği'nin sosyalizmde, üretici güçlerin gelişmesinde, sosyalist ekonominin ilerlemesinde kazandığı başarılar, tüm dünya proletaryasının en ileri kesimleri üzerinde büyük etkiler yarattı. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşası, yüksek sanayileşme hızı, tarımın kolektivizasyonu ve kültür devrimi, yeni sosyal sistemin canlılığının, geçerliliğinin ve başarılarının açık, seçik kanıtları olarak tüm dünya proletaryası ve devrimci güçleri tarafından dikkatle izlendi. Yeni sosyal sistemin bu elle tutulur, yaşarlı zaferleri, yeryüzünde milyonlarca ve milyonlarca emekçinin ilgisini topluyor. sosyalist sistemin ve genel olarak Komünizmin prestiji artıyordu.

Bir yanda kapitalizm, görülmemiş bir krizin içinde bocalayıp, kapitalist dünyada yüz milyonlarca emekçi büyük sıkıntılar içinde kıvranıyor ve kapitalizmin gerçek yüzü emekçiler tarafından kavranıyor iken, can çekişmekte, çürümekte ve göçmekte olan bu sosyal sistemin karşısında, yepyeni bir sosyal sistem, SOSYALİZM, güçleniyor, gelişiyor, başarı üzerine başarı kazanıyordu. Kriz tüm kapitalist dünyayı ve ona bağımlı ülkeleri allak bullak ederken, Sovyetler Birliği'nde sosyalist sistem, ekonomik sağlamlığı, gelişmeyi, üretici güçlerin ilerlemesini, emekçilerin durumlarının iyiye doğru gitmesini temsil ediyordu. Bir yanda, kokuşmuş, çürümüş ve can çekişen eski sistem, öte yandan, yeni doğmuş olan ve hızla gelişen yeni sosyal sistem... İşte milyonlarca işçi, emekçi ve aydın, kapitalist dünyada bu gerçeği o koşullar altında açıkça görmeğe başladılar. Komünist Partilerin kapitalist ülkelerde nüfuzu ve saygınlığı hızla artmağa başladı.

Bu durum batı dünyasında Burjuvazi için tehlike çanlarının daha da gür biçimde çalmasından başka birşey değildi. Bunun üzerine, telâşa kapılan

burjuvazinin en gerici, en karşı-devrimci, en emperyalist kesimleri kendi güçlerini toplamağa ve örgütlemeğe başladılar. Böylece, birçok ülkede, işçi sınıfının ve emekçi halkın hızla yükselen devrimci mücadelesine ve atılımına acımasızca saldırmağı ve ekonomik krizin tüm yükünü emekçilerin omuzuna kaydırmağı öneren FAŞİZM, tekelci burjuvazinin bu en gerici, en şoven, en emperyalist kesimlerinin rejimi olarak revaç bulmağa başlıyordu. Demek ki, faşizmin, birinci amacı ve temel karakteri, kapitalist ülkelerde yükselen devrimci-demokratik harekete, yani kabaran devrim dalgasının asli maddî gücü olan işçi sınıfına ve emekçi kitlelere saldırmaktı. Faşizmin ikinci amacı, ise giderek güçlenip, yerleşen, kökleşen Sovyetler Birliği sosyalizmine, yani Sovyetler Birliği'ne karşı, dünya emperyalizminin açık ve silâhlı saldırısını örgütleyebilmek idi. Uluslararası gericilik, bu iki amacın birbirinden ayrı olmadığını görüyor ve kapitalist ülkelerde ilerleyen devrim dalgasına karşı saldırmak ile, Sovyetler Birliği'nde ilerleyen sosyalizme saldırmayı birbirinden ayırmıyordu. Böylece, dünyanın ilk Sosyalist Devleti olan ve devrimin hemen ertesinde emperyalizmin müdahalesi sonucunda çıkan karşı devrimci direnişi kırmış olan Sovyetler Birliği, emperyalist-faşist güçlerin yeni bir silâhlı müdahalesinin tahdidi altına giriyordu.

Emperyalist gericiğin ve faşizmin devrimci harekete karşı bu saldırısı karşısında, kapitalist ülkelerde, işçi sınıfı mümkün olan en kısa zamanda ve bir an olsun vakit kaybetmeyen bütün sınıf güçlerini etkince harekete geçirmek zorundaydı.

SOSYAL DEMOKRAT İHANET

Ama bu işi gerçekleştirmek, Sağ sosyal demokratların tutumlarından ötürü kolay olmuyordu. Gerçekten de, faşizm Avrupa'da tırmanış halinde olduğu böyle bir dönemde, genel olarak sosyal demokratlar ve özel olarak Sağ-kanat sosyal demokratları faşizm karşısında mütereddit kalıyorlardı. Bir yanda tırmanmakta olan faşizm, öte yanda kabarmakta olan devrim dalgası vardı. Sosyal Demokratlar, ne birincisinden, ne de ikincisinden yanaydılar. Onlar faşizme karşı burjuva demokrasini savunuyorlardı, ama aynı şekilde bir proletarya devrimine veya ona yol açabilecek bir işçi hükümetine de karşı çıkıyorlardı. Bu politika özellikle Sağ-kanat sosyal demokrat liderlerinin tutumunda somutlanmaktaydı. Sosyal Demokratlar, «Ne faşizm, ne Komünizm» mantığını güderken, kendileri faşist olmasalar bile, faşizme karşı güçlü birleşik işçi sınıfı eyleminin ve anti-faşist ortak mücadele platformunun yaratılmasına engel oluyorlar ve ister istemez faşizmin ekmeğine yağ sürüyorlardı. Özellikle Sosyal Demokrat partilerin ve reformist örgütlerin Sağ-kanat liderleri, faşizme karşı mücadeleyi değil, proletarya devrimini önlemeyi öngören bir politika izliyorlar en sivri oklarını Komünistlere ve devrimci proletere yöneltiyorlar, egemen burjuvazi ile gi-

derek daha fazla uzlaşıyorlar, hattâ bazı durumlarda Komünist işçilere karşı silâh bile kullanıyorlardı. Örneğin Almanya'da, 1929 1 Mayıs gösterilerinde, bir sosyal demokrat olan Polis Şefi (komiseri) Zoergiebel'in emriyle Berlin polisi, devrimci işçilere ateş açarak, gösterileri bastırmak istedi. Alman Komünistleri, olayın Sosyal Demokrat Parti liderleri ile Komünist Parti arasında «**kandan bir duvar**» ördüğünü yazdılar. (**İmprekorr**, S. 49, sf. 1553, 1937 — **Information Press Correspondance**) Komünistler'le Sosyal Demokrat liderler arasında, sağ-sosyal demokratların koyduğu bu kan duvarı aynı zamanda işçi sınıfı içindeki bölünmenin derinleşmesi demektir. Komünistler, sosyal demokrat liderlerin böylece işçi sınıfı içindeki bölücülüklerini arttırdığını belirttiler (a.g.e., aynı yerde). Sosyal Demokrat liderlerin bu tutumu, Komünist işçilerin ve tüm devrimci işçilerin Sosyal Demokrat yöneticilere olan öfkesini arttırdı, hattâ Sosyal Demokrat işçiler de, kendi liderlerinin bu tutumuna tepki gösterdiler.

Ekonomik kriz derinleştikçe, Sağ-kanat sosyal demokratları giderek artan ölçülerde anti-komünist propaganda ve politikalarını yoğunlaştırdılar, bir devrim patlamasının önünü alabilmek için daha fazla çaba sarfetmeğe yöneldiler.

Örneğin, 1931 yazında toplanan Emekçi ve Sosyalist Enternasyonal Dördüncü Kongresi, kapitalist Almanya'yı ekonomik çöküntüden ve tüm Avrupa'yı sosyal patlamalardan kurtarmanın yollarını aradı. Bu Kongrede Sağ-kanat sosyal demokratları açıkça, kapitalist uygarlığın tapınağını, devrimci işçilere karşı koruma çağrısında bulundular. Bu politikada, sosyal demokratların faşizme karşı kararlı bir mücadele vermesini önlüyor ve işçi sınıfı içindeki bölünmenin daha da belirginleşip büyümesine yardımcı oluyordu. Sosyal Demokrat partilerin sağ-kanat liderlerinin bu çizgisi, devrimci işçilerin daha sert tepkilerini topladı ve hem Sosyal demokrat yöneticiler, hem de bu partilerin ya da reformist sendikaların üyeleri, komünist işçiler tarafından ağır bir şekilde suçlandı.

Bu fırtınalı yıllarda, emperyalist gericiliğin saldırısına ve faşizme karşı yegâne kararlı ve uzlaşmaz mücadele Komünist Partilerin öncülüğünde verildi. Komintern, batı dünyasındaki bu kriz derinleşip, sınıf mücadelesi keskinleştikçe burjuvazinin faşist yola daha fazla itibar edeceğini, devrimci işçilere karşı faşist çeteleri daha azgınca saldırtacağını ve Sovyetler Birliği'ne karşı bir emperyalist savaşı başlatma hazırlıklarını daha çok yoğunlaştıracağını sürekli olarak belirtiyor ve kendisine bağlı seksiyonlara (ulusal Komünist müfrezelere) çağrı ve yönlendirmelerde bulunuyordu. Komintern Yürütmesi'nin 1931 baharında toplanan 11 ci Plenumu Komünist Partilere, başlıca şu noktalarda mücadele başlatmaları çağrısında bulundu:

(1) Kapitalist saldırıya, ücret kısıtlamalarına ve kitle halinde işçi çıkartmalara karşı ve daha yüksek ücret, daha iyi sosyal güvenlik ve işsizlere acil yardım için mücadele.

(2) Burjuva diktatörlüğünün bütün biçimlerine, işverenlere ve polise karşı ve devrimci işçi örgütlerinin özgürlüğü, faşist örgütlerin silâhsızlandırılıp kapatılması, faşistlere karşı kitle meşru müdafaa müfrezelerinin kurulması ve kitle halinde siyasî grevlerin örgütlenmesi için mücadele...

(3) Emperyalist bir savaşa, anti-Sovyet bir müdahaleye ve Çin'deki devrimci üslerin bulunduğu bölgeye müdahale edilmesine karşı mücadele...

Komintern'in bu merkezi kararını, kendi ülkelerinde eyleme geçirmek için çalışmaya başlayan ulusal müfrezeler (Komünist Partileri), özellikle çalışmalarını işçi sınıfının geniş çoğunluğunun desteğini almak noktasında yoğunlaştırdılar. Bu çabalar, işçi sınıfının ve kent ile kır yarı-proleterlerinin günlük çıkarları uğruna tutarlı bir mücadelenin nasıl verileceği sorusunu gündeme getirdi. Şurası açıktı ki, dünya kapitalist krizinin derinleştiği, işçi sınıfının ve diğer emekçi kitlelerin nisbi ve mutlak yoksullaşmasının alabileceğine arttığı dönemde, çok daha geniş kitleleri güncel ortak çıkarlar etrafında, genel olarak tekelci sermaye egemenliğine, özel olarak faşizm tehdidine karşı harekete geçirmek olasılığı doğuyordu.

12 ci PLENUM ve SEKTER POLİTİKANIN REDDİ

Komintern Yürütmesi'nin 1932 Ağustos - Eylül ayları arasında yapılan 12 ci Plenum'unda, **Otto Kuusinen**'in sunduğu rapor bu soruna ışık tutan, yönlendirici bir Komintern belgesi niteliğini taşır. Kuusinen, Komünist Partilerin, politikalarını işçilerin doğrudan çıkarlarını yansıtan ve geniş kesimleri kucaklayabilecek olan acil talepler çevresinde, politikalarını, birleşik cephe temeli üzerine kurmaları gerektiğini belirtiyordu. Şu halde, diyordu Kuusinen, bu yol, Komünistlerin, partili olmayan işçilerin ve aynı zamanda Sosyal Demokrat işçilerle, sendikalist işçilerin güvenini kazanmak için tek yoldur. Komintern raporu, proletaryanın birleşik eylemini gerçekleştirmek için verilecek mücadelede, Komünist Partilerin, özellikle, reformist sendikalardan ve hattâ yerel Sosyal Demokrat örgütlerden destek sağlamak için çalışmalarını öngörüyordu. Kolayca anlaşılacağı gibi bu tavsiye, Sosyal Demokrat örgütlerin ve reformist sendikaların faşist olmağa başladıklarını, bu nedenle Komünistlerin onlarla hiç bir anlaşma yapamayacağını ileri süren daha önceki tezin reddedilmesi demektir.

12 ci Plenum'da, zamanın seçkin Komünist liderlerinden **Ernst Thalmann**, **Klement Gottwald** ve diğer birçok Komünist Parti lideri, reformist sendikalara karşı güdülen sekte tutumun terkedilmesini, bu sendikaları «kapitalizmin okulu» veya «katıksız bir gerici kitle» olarak gören anlayıştan vazgeçilmesini, bu sendikaları karşıya alan hiçbir sloganın atılmamasını, tam tersine, bu örgütlere ısrarla gidilmesini, üyelerinin güvenlerinin kazanılmaya çalışılmasını, Sosyal Demokrat işçilerle arkadaşça kişisel bağlar kurulmasını istediler. Bu gerekleri vurguladılar. (Komintern Yürütme Ko-

mitesi 12 ci Genel Toplantısı, Verbotim Rp., C. 1, Moskova 1933, sf. 58 ve 100 - 101)

Böylece Komintern daha önce getirdiği **dar önerileri** terk ediyordu. Terkedilen öneriler, ancak Komünistlerin ekonomik mücadelede öncülük edebileceği ve başlıca bunun sağlanmasına çalışılması gerektiği, ayrıca devrimci sendikaların reformist sendikalardan ayrılarak, onlara karşı cephe alıp, mücadeleye girişmesi şeklindeydi. Bu öneriler, birçok durumda, pratikte, güçlüklerle ve başarısızlıklara yol açmıştı. Sadece Komünistlerin ekonomik mücadeleye tek başlarına öncülük edebileceği, etmesi gerektiği yolundaki görüşler, reformist sendikalara üye işçi kitleleriyle Komünistler arasında pek çok sürtüşmeye yol açmıştı. Bu hataları analiz eden Komintern 12 ci Plenum'u, reformist ve hattâ en gerici sendikalarda bile Komünistlerin çalışmaları gerektiği konusunda Lenin'in getirdiği görüşlerin daima akılda tutulması ve bu ilkenin kitle çalışmalarında sürekli gözetilmesi sonucu çıkarıldı. Komintern Plenum kararları, kitlelerin acil talepleri uğruna mücadele etmenin, onları ana devrimci savaflara, iktidar savaşlarına, hazırlamak için temel araç olduğunu belirtti.

Komintern Yürütme Komitesi'nin 12 ci Genel Toplantısında alınan kararlar gösterdi ki, gerek Komintern merkezi, gerekse ulusal seksiyonları (Komünist Partiler) Leninist **birleşik cephe** taktiklerini geri dönmek ve bu taktikleri inşa etmek istiyorlardı. Bu Leninist tutum, aynı zamanda sağ oportünizme ve Sol-sektarizme karşı mücadeleyi de içeriyordu. Sol-sekter unsurlar, anti-faşist mücadelede, kitle hareketlerini gerçekleştirmek, Komünist olsun olmasın en geniş işçi kitlelerini faşizme karşı birleşik eyleme geçirmek görevlerinden kaçınıyorlar, işçi kitesinden tecrit oluyorlar ve faşizme karşı mücadeleyi sadece Komünistlerin mücadele alanına indiriyorlardı.

Buna karşılık, sağ sapma eğilimleri de, anti-faşist mücadelenin hızlandırılması, yoğunlaştırılması yolunda önemli bir çaba göstermeksizin, kitlelerin anti-faşist potansiyelini mobilize etme işlevini yüklenemiyorlar, kitlelerin bile gerisine düşüyorlardı. Sağ sapma, faşizm tehlikesini pek önemsemiyor, faşizmin kendiliğinden sönmüleneceğini sanıyordu.

Böylece, komünistleri anti-faşist mücadelede kitlelerden tecrit eden Sol sektarizm ile, kitlelerin mücadelesini örgütlemekten geri kalan Sağ oportünizm, özünde aynı noktada birleşiyorlardı: üçlü, etkin ve yaygın bir anti-faşist kitle mücadelesini savsaklamak...

Komintern seksiyonları (Komünist Partileri) içinde sağ oportünizm eğilimleri güçlü değildi. Buna karşılık —Ağustos ayından beri yayınladığımız bu yazı serisinde de kolayca anlaşılacağı gibi— Komintern (veya Komintern partileri) içinde «sol» grupların belli bir ağırlığı vardı. Özellikle faşizmin tirmandığı, kitlelerin husursuzluğunun arttığı, bunalımın derinleştiği bir dö-

nemde, «Sollar»ın sekter ve dar mücadele anlayışları, tutarlı, yaygın ve etkin bir anti-faşist mücadelenin verilmesini önlediği gibi, kitlelerin acil taleplerini önemsemeyerek, Komünistleri, devrimci olmayan işçilerden ve işçi örgütlerinden tecrit ediyorlardı. Yani işçi sınıfının eylem birliğini geliştiremiyorlar, işçi hareketinin birliğini kuramıyorlardı. «Sollar»ın sektarizmi, ister istemez işçi hareketi içinde Komünistleri, ayrılıkçı bir konuma itiyordu, bundan ise genel olarak işçi sınıfı ve diğer emekçi kitleler, özel olarak Komünistler zarar görüyorlardı.

Şu halde, «sollar»a karşı mücadele 1920'lerde olduğu gibi 1930'ların başında da Komintern'in en önemli iç ideolojik mücadeleleri arasındaydı. Ama 1930'ların başında Sol Komünistler eski etkinliklerini yitirmişlerdi. Bunlara örnek olarak, Avrupa'nın o zamanki en güçlü Komünist Partilerinden Fransa Komünist Partisi'nde Henri Barbé —Pierre Célor, Almanya Komünist Partisinde Heinz Neumann— Hermann Remmele ve İspanya Komünist Partisinde José Bullejos-Trilla ekiplerinin başını çektikleri «Solcu» (sol sapmacı) gruplar 1931 - 1932 yıllarında hem ideolojik, hem politik hem de örgütsel olarak yenilgiye uğratıldılar.

FAŞİZM KONUSUNDA SAPMALARIN YANLIŞ GÖRÜŞLERİ VE SEKSİYONLARI

Faşizm ve savaş tehdidine karşı Komintern ve seksiyonları tüm anti-faşist işçilerin dayanışması için çağrıda bulundular. Bu çağrı faşizmin doğası ve emelleri konusundaki politik bilinçlilik ve uyanıklık temeli üzerine kuruluydu. Komintern (ve seksiyonları) diğer bütün akımlardan ve örgütlerden daha net, daha doğru bir biçimde faşizmi tarif etti: Bu çağrı'da Komintern'e ve Komünistlere göre faşizm, kapitalizmin genel krizi altında yükselen işçi sınıfı mücadelesini şiddet ve zorbalık yoluyla önleyip, böylece kapitalizmi güçlendirmek korumak amacını taşıyan büyük burjuvazinin bir aracından başka birşey değildi. Buna karşılık, o sıralarda Sosyal Demokratlar, «demokratik» Avrupa ülkelerinin faşizme açık ve yatkın olmadığını, bu ülkelerdeki burjuva-demokratik devletlerin ve sosyal kurumların, faşizmi önleyeceğini, sözkonusu ülkeler için faşizm diye bir tehlikenin bulunmadığını, bu meseleyi abartmamak gerektiğini, faşizme karşı garantinin, o burjuva-demokrat devletlerle onlara ait toplumsal kurumlar olduğunu ileri sürmekteydiler. Komintern, Sosyal Demokratların, faşizmle uzlaşan bu özelliğini ve temel yanılığını gösterdi. Faşizm tehlikesine ısrarla parmak basıp, faşizme karşı Sosyal-demokratların bu çarpık görüşlerine karşılık, (sağdan gelen bu faşizm tanımlamalarına karşılık), goşist unsurlar da tamamen zıt noktadan, sol'dan yola çıkarak bir başka sapık düşüncüyü öne sürüyordu. Goşist gruplar soruna kaderci (**fatalist**) bir açıdan yaklaşıyorlardı. Onlara göre faşizm çökmekte ve dağılmakta, çözülmekte olan

kapitalist sistemin zorunlu (kaçınılmaz) bir tarihi aşamasıydı. Bu nedenle, Sollar, faşizmin hızla çökeceğini, uzun ömürlü olamayacağını, faşizmin çöküşüyle birlikte kapitalist sistemin de sona ereceğini, bu nedenle, faşizme karşı geniş kitleleri seferber etmek için vakit yitirilmemesi gerektiğini, ani bir devrimci atakla bu işin halledileceğini söylüyorlar, serüvenci görüşler ve öneriler getiriyorlardı. Nasıl ki, sağ sapmacılar, reformistler ve sosyal demokratlar, faşizmi ve faşizm tehlikesini önemsemiyor idiyeler, ayrı bir noktadan yola çıkan goşistler ve serüvenciler de gelip aynı noktada, sağ sapmacılar ile buluşuyorlardı. Goşistler de, faşizmin bir darbede yıkılacağını, bu nedenle, en kısa zamanda gerçekleştirilecek bir ayaklanmanın buna yeteceğini, ya da faşizm iktidara tırmanış sürecinde iken, kitlelerin bir ayaklanması ile iktidarın ele geçirilebileceğini yani sosyal devrimin gerçekleşebileceğini düşünüyorlardı. Görüldüğü gibi hem sağ sapma ve sosyal demokrat eğilimler, hem de sol sapma eğilimler, **faşizm tehlikesini önemsememek** noktasında, pratikte, anlaşılıyorlardı. Sonuçta birinciler, sosyal demokratlar ve sağ oportünistler faşizm ile uzlaşırken, sol oportünistler de kitleleri serüvenlere sürükleyip kırdırmak hülyaları peşindeydiler. Tarih sahnesinde pek çok kez olduğu gibi, ayrı ayrı noktalardan yola çıkan sağ oportünistler ile sol oportünistler, pratikte, aynı noktada buluşuyorlardı: tarihin bu dönemindeki buluşma noktası: faşizmi önemsememek idi...

Goşistler, faşistlere karşı mücadele için güçlü bir proletarya ordusuna, iyi eğitilmiş ve yaygın bir politik orduya gerek duymuyorlardı, çünkü onlara göre can çekişen kapitalizmin artık ölüm çanları çalmış, eceli gelip kapıya dayanmıştı. Bu nedenle güçlü bir proletarya ordusu, güçlü bir politik ordu ve devrimci hareket olmadan da, kitlelerin geniş kesimleri bu harekete kazanılmadan da faşizme karşı mücadele vermek mümkündü, ve öyle olmalıydı: bir saniye bile yitirilmeden, faşizme ve kapitalizme karşı, eldeki güçlerle nihai darbe indirilmeliydi...

FAŞİZM; «KAPİTALİZMİN SALDIRISI VE SAVUNUSU»

Oysa **Komintern** böyle düşünmüyordu. Gerçeği bilimsel olarak görüyordu, faşizmi, kapitalizmin yıkılışının göstergesine indirgemek yanlış bir tutumdur. Gerçi faşizm, kapitalizmin zayıflamasıyla ortaya çıkmıştı, ama bu olgu, kapitalizmin böyle kolayca göçüp gitmekte olduğu ve hemen çöküp yıkılacağı anlamına gelmiyordu. Kominterne ve Komünistlere göre, faşizm, kapitalizmin hem saldırısı, hem de savunusuydu.

Komintern Yürütmesinin, 1931'deki onbirinci Plenumunda, **Dimitry Manulsky** faşizmin sadece kapitalizmin krizinin bir göstergesinden ibaret olmadığını belirterek, faşizmin aynı zamanda «**bu krizi yenmeği sağlayacak unsurları içeren bir kapitalist saldırı biçimi**» olduğunu söylüyor ve «**Faşizm kapitalizmin hem saldırısı hem de savunusudur**» diyordu. (Komintern Yürütmesi II'nci Genel Toplantısı, Verb. Rp., S.I, Moskova, 1932, sf. 606)

Böylelikle Komitern ve ona bağlı seksiyonlar (Komünist Partiler), sadece kurulmuş olan faşist diktatörlüklere karşı değil, aynı zamanda burjuva demokratik rejimlerin faşistleştirilmelerine, ve faşizmin yolunu açan her türlü girişime, (kısaca faşist tırmanışa) karşı da aynı önemle mücadele vermeliydi.

Faşizme karşı mücadele süreci içinde Komünist Partiler, bu amansız düşmana karşı bütün emekçileri birleştirmenin zorunluluğuna, gereğine, her geçen gün daha çok inanıyorlardı. Örneğin, Nazi'lerin Almanya'da en güçlü parti durumuna gelmekte olduğu gergin ortamda, Almanya Komünist Partisi, 1930'da hazırlamış olduğu «**Alman Halkının Sosyal ve Ulusal Kurtuluşu İçin Program**» temeli üzerinde ve bu programın öngördüğü hedefler, ilkeler etrafında bütün anti-faşist işçileri birleştirmeye çalışmaktaydı. AKP, birleşik işçi cephesi politikasının Nazizme karşı güdülecek politikanın ana halkasını oluşturduğunu ve ancak bu sayede Nazileri durdurmanın mümkün olabileceğini belirtiyordu. Parti, 1932 yazında «anti-faşist kampanya»yı örgütledi. AKP lideri **Ernst Thalmann**, acilen, Sosyal Demokrat işçileri faşizme karşı birliğe çağırdı ve ancak böyle bir birliğin, ülkeyi hızla çekildiği zorbalıktan kurtarabileceğini belirtti. Alman Komünistlerinin faşizme karşı birleşik eylem önerileri ve çabaları AKP'nin prestijini etkisini ve yaygınlığını arttırdı, Parti'nin üyeleri çoğalmağa başladı. Gene Fransa İspanya, Çekoslovakya, Polonya, Bulgaristan, Yunanistan, ABD ve birçok diğer ülkenin Komünist Partileri faşizme karşı mücadelelerini yoğunlaştırdılar.

Buna rağmen, Kapitalist ülkelerin Komünist Partilerinin uyguladığı taktikler pekçok durumda yeterince etkili ve başarılı olamadı. Bunun nedeni dünya sınıf güçlerinin bileşiminde ve dengesindeki değişiklikleri içermeyen eski stratejiden yola çıkılmasıydı. Komünist hareketin bu noktadaki başlıca hatası, gericiliğin saldırısına ve faşizme karşı mücadele ile sosyalist devrimin doğrudan hazırlıklarının yapılmasını sıkı sıkıya birbirine bağlamaları idi. Proletarya diktatörlüğünün kurulması, Komünistlerin çoğu tarafından acil bir görev olarak konuluyordu. Her ne kadar bu slogan, Komünistlerin, kapitalist saldırı ve faşizm karşısında yılmadıklarını, kendi devrimci enerjilerinden ve coşkularından bir şey kaybetmediklerini, asıl amaçlarını bir an olsun gözden uzak tutmadıklarını gösteriyor idiyse de, proletarya diktatörlüğü şiarını atmak, o sıralarda kapitalist ülkelerde varolan karmaşık ve çelişik duruma uygun değildi. Faşizme ve kapitalist saldırıya karşı, gericiliğe karşı, amaçları sosyalizm (proletarya diktatörlüğü) olan ve olmayan tüm emekçi kesimlerin, tüm ilerici, demokratik güçlerin eylem birliğini mümkün olan en geniş biçimde örgütlemek, kitlelerin ekonomik ve demokratik, siyasal acil talepleri etrafında geniş yığınları birleştirip, ortak eyleme sokmak gerektiği o koşullarda, proletarya diktatörlüğü sloganı, faşizme karşı geniş bir cephe mücadelesini önlüyordu. Bu slogan, işçi sınıfı dışın-

daki emekçiler, ilerici, demokratik güçler tarafından benimsenmediği gibi, Komünistler ve Komünist sempatanlar dışındaki işçi sınıfı çoğunluğu tarafından da desteklenmiyordu. Hatta, tam tersine, işçilerin bir kesimini Komünist Partilerin ve Komünistlerle işbirliğine giren eski Sosyal Demokrat unsurların, örgütlerin aleyhine çeviriyordu.

Öte yandan emperyalizmin çelişkilerinin yaygınlaşması, faşizmin ve gericiliğin objektif olarak dayattığı genel demokratik görevlerin öncülüğünü arttırıyordu; bu görevler açık ve seçik olarak, kesinlikle anti-faşist, anti-monopolist bir içerik taşımaktaydılar. Oysa, Komintern ve onun ulusal seksiyonları (Komünist Partiler) hızla değişen duruma ayak uyduramıyorlar, kendi taktiklerini ve politikalarını yeni koşullara, somut durumların somut tahlillerine göre ayarlamıyorlar, böylece kendilerini proletaryaya diktatörlüğü ve sosyalist devrim şiarından alıkoyamıyor güncel, ama çok önemli, demokratik çabalara, anti-faşist görevlere yoğunlaşamıyorlardı. Komünist Partiler, acilen savaşılması gereken düşmanın faşizm ve gericilik olduğunu bunun için de en geniş ilerici, anti-faşist güçleri eylem birliği içinde faşizme karşı, savaşa karşı, gericiliğe karşı harekete geçirmek gerektiğini göremiyorlar, görseler bile, faşizmin yıkılması ya da faşist tırmanışın önlenmesi ile proletaryaya diktatörlüğü sorununu iç içe veya yan yana koyarak, sektarizme düşüyorlardı.

Ayrıca, Komünist Partiler, işçilerin ve geniş emekçilerin güncel sınıf muharebeleri içinde yoğrularak daha büyük atılımlara, nihai sınıf savaşlarına, yani sosyalist devrim için savaşmaya hazırlanabilecekleri, olgusunu sekte bir şekilde yorumluyorlardı. Güncel ve küçük sınıf muharebelerinin, proletaryayı, sosyalist devrime hazırlayacağına şüphe yoktu. Ama bu somut gerçek, güncel sınıf mücadelelerinin hemen ardından sosyalist devrimin geleceği demek değildi. Sosyalist devrimin —proletaryaya diktatörlüğünün— objektif ve sübjektif koşulları oluşmadan, bu devrim ve bu iktidar gerçekleşemezdi. Oysa, faşizmi yıkmak, ya da faşizmin burjuva devletini ele geçirmesine engel olmak ile sosyalist devrim aynı şeyler değillerdi. Faşizmi yıkmanın objektif-sübjektif koşulları ile proletaryaya diktatörlüğünü kurmanın objektif-sübjektif koşulları her durumda aynı değildi. Kimi durum da, gerçekten de bu koşullar birbirine çok yakın, hatta çakışık olabilirdi. Ama o sıralarda, birçok ülkede, faşizmi tüm devrimci-demokratik ve ilerici güçler birliği ile yıkmak, ya da faşizmi önleyip, burjuva demokrasinin çiğnenmesini, finans kapital zorbalığını, faşist diktatörlüğünü önlemek ile burjuva demokrasinden tümüyle farklı bir iktidar olan proletaryaya diktatörlüğünü kurmak aynı şey değildi.

Kaldı ki, faşizmi yıkabilmek için, amaçları sosyalizm olmayan geniş güçlerin katılımı gerekirdi. Oysa bu güçler, proletaryaya diktatörlüğüne de karşıydılar.

SOSYAL DEMOKRASİYİ «SOSYAL FAŞİZM» DİYE SUÇLAMAK YANILGISI

Komünist Partilerin o dönemde yaptıkları hatalardan birisi de, Sosyal Demokrasiyi, «sosyal faşizm» olarak niteleyen, ve başlıca sosyal demokratlara saldıran, gene faşizme karşı mücadeleye kazanılması gereken ara tabakaları iten tutumların takınılmasıydı. Bu da Komintern'in Merkez Komitesi 12'nci Plenumunda alınan kararların ve benimsenen yeni politikanın ulusal seksiyonlar tarafından uygulanmasını engelleyen veya güçleştiren, eskiden kalma sektarizm ve dogmatizm etkilerinden ileri gelmekteydi. Komünist Partiler, faşizme karşı mücadele için hem işçi sınıfının, hem de ara tabakaların en geniş kesimlerini kazanmak ve ortak cephe kurmak, birleşik eylem yapmak görevi ile karşı karşıya iken, bu acil görev, gündemin baş maddesi iken, Komünistlerin sürekli olarak Sosyal Demokratlarla çatışması, onlara saldırması, böyle bir birleşik cephenin kurulmasını engelliyor, işçi sınıfının birliği sağlanamıyor, ayrıca, işçi sınıfı dışındaki emekçi kesimler ve ilerici güçler de, anti-faşist mücadeleye kazanılamıyordu.

Sosyal Demokratlara karşı yöneltilen «sosyal faşizm» suçlaması nereden kaynaklanıyordu? Sağ Kanat Sosyal Demokrat liderler, sınıf mücadelesi ve kitle hareketleri güçlendikçe, işçilere karşı sert yöntemler uyguluyorlardı. İktidarda ve devlet kademelerinde görevli sağ sosyal demokrat liderler ve onların izleyicileri, giderek artan dozlarda, devrimci işçilere, Komünist eylemcilere (aktivistlere) ya da devrimci eylemlere karşı şiddet uyguluyorlardı.

Ama buna rağmen, Sosyal Demokratları «sosyal faşist» olarak nitelemek büyük bir hataydı. Bilindiği gibi «sosyal faşist» terimi, gerçekte faşist olan, fakat kendisini sosyalist ya da sosyal demokrat, ilerici tanıtan bir güç için kullanılabilirdi. Oysa sosyal demokratlar faşist değillerdi. Onları faşist olarak görüp «sosyal faşist» damgasını yapıştırmak yanlıştı. «Sosyal faşizm» suçlaması, Sosyal Demokrasi içindeki anti-faşizm eğilimlerini görmek istemeyen ya da önemsemeyen, Komünist ve Sosyal Demokratların faşizme karşı ortak mücadele vermeleri gereğini kavrayamayan, ve bu zorunluluğu reddeden sekte bir tutumdu.

Komintern'in kuruluşunun 50'ci yıldönümünde düzenlenen bir konferansta konuşan Mihail Suslov o dönem ve sözkonusu bu yanılığın için şöyle diyordu: «**Sosyal Demokrasinin en büyük tehlike olduğunu ileri süren tezi doğrulayan hiçbir şey yoktu. Bunun bir sonucu olarak bir süre için ana darbe bu hedefe yönelik oldu ve gerçekte sektarizme yol açtı.**» (Pravda, 26 Mart 1969)

Oysa çok belliydi ki, asıl düşman, acilen bertaraf edilmesi gerekli olan esas güç faşizm idi. Sosyal demokratların faşizmi ciddiye almamaları, proletarya diktatörlüğü amaçlarının karşısına dikilmeleri, ya da bir takım sos-

yal demokrat devlet yöneticilerinin kendi deyimleriyle «anarşiyi» önlemek için güç kullanmaları, sosyal demokrasinin faşizm olarak (sosyal faşizm diye) nitelendirilmesi ve hele hele «en büyük tehlike» sayılması objektif bir değerlendirmeye dayanmıyordu.

NAZİZMİN TIRMANIŞI VE İKTİDARA GELİŞİ

İtalya ve bir kısım Doğu Avrupa ülkesinde iktidara gelmiş olan faşizm, Almanya'da sürekli güç kazanmakta idi. Alman ırkçılığı ile bezemiş olan Alman faşizmi, Nazi çetelerinin ve onların elebaşlarının önderliğinde sürekli olarak mevzi kazanıyordu.

Almanya, Avrupa'da, Birinci Dünya Savaşının sonrasında en güçlü, en keskin sınıf mücadelelerinin geçtiği ve Komünistlerin en güçlü olduğu ülkelerden biri, belki de birincisiydi. Buna karşılık Komünistlerin karşısında, faşistler ve faşizm de Almanya'da hayli güçlüydü. Alman Nazileri, geleneksel Alman ırkçılığı ile kitleleri uyutuyor, küçük mülkiyetçi orta tabakalardan kendisine bir kitle tabanı elde ediyordu.

Sınıf mücadelesinde, çatışan iki Kutup, komünistler ve Faşistler idi. Sosyal Demokratların, faşizme karşı olmakla birlikte, kararlı bir mücadele vermemeleri, Sağ sosyal demokratların faşizmle uzlaşmaları, genel olarak sosyal demokrat güçlerin, reformist sendikaların, faşizm tehdidini ve tehlikesini ciddiye almamaları ve yukarıda belirttiğimiz sosyal demokrat illüzyonlar ve sosyal demokrat rahatlık içinde bulunmaları faşizmin karşısında güçlü bir cephe kurulmasını önledi.

Böylece, mevziden mevziye tırmanan Naziler, herkesin gözleri önünde, ve klasik faşist yöntemlerle, güç kazanıyorlar, Komünistlerin, onları önlemek için gösterdiği tüm çabalar, sosyal demokrat vurdumduymazlığı ile karşılaşıyordu.

Almanya'da Naziler, 1933'de iktidara geldiler. İlk işleri, Alman işçi sınıfının politik ve ekonomik örgütlerini kapatmak oldu. Böylece, zalim diktatörlüklerini kurmuş olan Nazi elebaşları işçi sınıfına ağır bir darbe indirmiş oldular.

Nazilerin iktidarı ele geçirmeleri, Avrupa işçi sınıfı tarihinde, dünya işçi sınıfı tarihinde yeni bir dönemin başlangıcı oldu. Faşizmin en azılı süngüsünü oluşturan Naziler, bilindiği gibi, bütün Avrupa'yı, sonradan kana buladılar.

Anti-faşist mücadele stratejisinin gelişimi ile ilgili olarak, dünya komünist hareketinin stratejik gelişimi içinde ele aldığımız bu bölümü, gelecek yazımızda, Nazilerin iktidara geldiği ve diktatörlüğünü güçlendirdiği koşullarla ve gelişimlerle ilgili olarak inceleyeceğiz.

ŞAH REJİMİNİN DEVRİLMESİ MÜCADELESİ İÇİN BİRLEŞELİM (*)

İran işçi sınıfının önderi TUDEH'in kuruluş yıldönümüne rastlayan bu günlerde özel bir önemi olan bu konuya ilişkin iki yazıyı sunuyoruz.

Bu yazılar Avrupa'da yayımlanan ilerici yayınlardan derlenerek çevrilmiştir.

İLKE

I. İRANLI DEVRİMCİLERİN GÖREVLERİ ÜZERİNE

İran; tarihinin karmaşık bir evresini yaşamaktadır. Bu karmaşıklık bir yandan genellikle dünyadaki, özellikle de İran'daki özel durumdan ileri geliyor. İranlı yurtsever ve devrimciler, çok güç ve karmaşık bir dizi görevle karşı karşıyadırlar. İran'daki rejim köküne kadar çürümüş terörist ve despot bir monarşidir, Yakın-Doğu'daki emperyalist nüfuzun temel direklerinden biridir. Bu rejim halkımızın özgürlüğü, ulusal bağımsızlığı, iktisadî ve sosyal ilerlemesi ve refahının düşmanıdır. Böyle bir rejim demokrasi ve ilerleme düşmanı emperyalizm ve karşı-devrime, barışçı ve özgürlükçü halkların, tüm dünyada güçlü darbeler vurduğu bir çağda ülkemizde egemendir. Bu rejim ülkemizde, maddî ve insanî kaynakların herkese refah yaratabilecek ölçüde bulunduğu bir çağda egemendir.

Bu nedenle İranlı yurtsever ve devrimcilerin, ülkemizde demokratik ve ilerici kalkınma yolunun açılması için güçlerini birleştirmeleri, bu güçleri harekete geçirmek için tüm olanakları kullanmaları, mücadele alanını genişletmek ve mevcut tüm araçlarla Şah'ı devirmek için çalışmalarını en önemli güncel görevleridir.

İran Tudeh Partisi —İran İşçi Sınıfı Partisi— İran işçi sınıfına ve halka karşı sorumluluğunun tam bilincindedir. Ülkemizin anti-emperyalist ve demokratik mücadelesinde hangi sonuçlandırıcı rolü oynaması gerektiğinin bilincindedir. Geçmişte olduğu gibi, gelecekte de bu tarihî göreve lâ-yık olmak için hiç bir çabayı esirgemiyecektir.

II. İRAN'DA BUGÜNKÜ DURUMUN ÖZELLİKLERİ

Devrimci bir mücadele verebilmek için bu mücadelenin verileceği ortamın objektif ve subjektif koşullarının bilinmesi vazgeçilmez önkoşuldur. Bu koşullar titizlikle, bilimsel olarak analiz edilmeli ve gerekli sonuçlar buradan çıkarılmalıdır.

Bu açıdan İran'daki şimdiki durumun özellikleri aşağıdaki gibi toparlanabilir:

ÜLKEDEKİ ANA ÇELİŞKİLER:

1) Hükümetin toplumumuzdaki bazı âcil çelişkileri yenmek, içte ve dışta kamuoyunu yanıltmak çabalarına rağmen ülkemizdeki ana çelişkiler çözülmemektedir. Bunlar:

- a) Ülkenin ulusal çıkarlarıyla emperyalizmin baskısı arasında,
- b) Halkın çıkarlarıyla feodal sömürü sistemi kalıntıları arasında,
- c) Halkın demokratik talepleri ile dikta arasında varolan çelişkilerdir.

Kapitalizmin gelişmesi, büyük sermaye ile İranlı emekçiler arasındaki çelişkiyi artırmıştır.

Durum incelendiğinde, sözkonusu çelişkilerin çözümünün ve İran toplumunun radikal değişiminin ancak ve ancak, bugünkü gayri millî ve anti-demokratik rejimin devrilmesi ve millî demokratik devrimin zaferi ile mümkün olacağı sonucuna varılır. Bu koşullar yaratılmadıkça emperyalist tahakküme son verilmesi mümkün değildir. Bundan da öte, sosyalist eğilimli bir gelişme yolu da kapalı kalacaktır.

EMPERYALİZME BAĞIMLILIK

2) İran kapitalizminin uluslararası tekeli sermayeye olan bağımlılığının ağır sonuçları bir süreden beri daha da belirginleşti.

Emperyalist ülkelerdeki, özellikle ABD'deki iktisadî ve parasal bunalımlar ülkemizi de etkilemekte. Hükümetin genel olarak zararlı politikası

—silahlanmadaki gibi— ile birlikte bu bunalımlar, ekonomimizin normal işleyişini ve dolayısıyla halkın yaşamını büyük ölçüde tahrip ediyor. Milyarlarca dolar, askerî ve üretici olmayan amaçlarla harcanmıştır. Emperyalistler, petrol gelirlerimizin aslan payını almaktadırlar. Çalışanlar ise, dörtnala giden bir enflasyonun ve devamlı artan bir sömürünün kurbanıdır.

SALDIRGAN VE İSTİLACI DIŞ POLİTİKA

3) Şah rejimi saldırgan ve istilacı bir dış politika yürütmektedir. İran Körfezi bölgesinin jandarması rolünü yükümlenmiştir. Şimdiden İran birlikleri Oman gerillalarına karşı şiddetli savaşın içindedirler. Irak Cumhuriyeti içinde ve dışında İran istihbarat Örgütü SAVAK ve bir süreden beri de askerî birlikler merkezî hükümete karşı Kürt ayrılıkçıları desteklemektedirler. Afganistan'daki yeni cumhuriyetçi hükümet ile ilişkiler iyi değildir. Pakistan'ın Belucistan eyaletinde SAVAK, İslamabadlı tarama birliklerini ulusal kurtuluş güçlerinin bastırılmasında desteklemektedir.

Şah rejiminin stratejik ana hedeflerinden biri de Hint Okyanusu ve İran Körfezi'nde iktisadî, politik ve askerî bir birlik yaratmak ve böylelikle bu bölgede ulusal kurtuluş hareketlerini bastırmak, barışçı hükümetleri devirmektir.

İşte Şah rejimi bu politikayı uygulayabilmek için, doğal olarak, iktisadî güçlükler doğuracak ve çalışanların yaşam koşullarını kötüleştirecek, yoğun bir silahlanmayı başlatmıştır.

DİRENMENİN BÜYÜMESİ

4) Rejimin, halkın direnme gücünü kırmak için gösterdiği tüm çabalara rağmen, bu rejime karşı muhalefet gelişmekte, artmaktadır.

5) Şah rejimi, düşmanlarını yok etmek için gitgide daha korkunç yöntemler uygulamaktadır. Ancak en temel hakları için mücadele veren milyonlarca insanın direncini kırmak mümkün değildir. İktisadî, politik ve ideolojik alanlardaki mücadele sürmektedir.

BİRLİK HALİNDEKİ MÜCADELENİN GEREKLİLİĞİ

6) Yalnızca geniş kitlenin birlik halindeki mücadelesi ile millî demokratik devrim zafere ulaşabilir. Kitleler devrimci eylemlere ancak objektif ve subjektif şartlar olgunlaşınca katılırlar. Dünyadaki değişen güç oranlarının etkisi ile iç çelişkilerin keskinleşmesinden oluşan bu ön koşullar olmaksızın karşı-devrimin ve emperyalizmin güçlerine karşı zafer kazanılamaz.

ANA TALEP: ŞAH REJİMİNİN DEVRİLMESİ

7) Şah'ın millî olmayan ve anti-demokratik politikası sonucu halk gitgide, bu rejim bertaraf edilmeden ülkenin genel politikasında köklü bir değişikliğin mümkün olmayacağını bilincine varıyor. Bugün için, Şah rejiminin yok edilmesi halkın ana talebi olarak ele alınmalıdır.

Muhtelif güçlerin ideolojik ve örgütsel dağınıklığı yüzünden, şimdilik tüm elverişli koşullardan tam anlamıyla yararlanmak ve halkın diktatörlüğe karşı, anti-emperyalist savaşını zaferle taçlandırmak henüz yakın değildir.

III. ANTİ - EMPERYALİST VE DİKTATÖRLÜĞE KARŞI GÜÇLERİN BİRLİĞİ ŞARTTIR

İranlı yurtseverlerin ve ilerici halk güçlerinin Şah'ın karşı-devrimci rejimi ile mücadelede yerine getirecekleri bir dizi görevleri vardır.

Ana görev, birliğin sağlanması ve ortak düşmana karşı toplu mücadeledir. Bu birlik olmaksızın hiç bir önemli eyleme girişilemez ve büyük bir zafer sağlanamaz. Şimdiki üzücü dağınıklıktan, çekişme ve yanılığardan yalnızca Şah rejimi yararlanmaktadır. Demokratik ve ilerici güçlerin arasına bozgunculuk tohumları atanlar, objektif olarak Şah'ın müttefikleridirler ve onun rejiminin iktidarda kalmasına yardım etmektedirler.

SAVAK VE MAOCU GRUPLAR

SAVAK ve ajanlarının bu konuda pek çok çaba göstermeleri asla bir rastlantı değildir. Nerede örgütsel bir birlik oluşsa onu bölmek, nerede ideolojik birlik hakimse orayı yanılığın ve sapmalarla kundaklamak bunların ana hedefleridir. Geçmiş yıllarda muhtelif güçler arasında düşmanlık ve dağınıklık yaratmak için yoğun çabalar gösterdiklerini birçok kez kanıtlamışlardır. Bu amaç için, sahtekârlıklar, provakasyonlar ve kirli oyunlar vb. tüm araçları kullanırlar.

Bu nedenle devrimci güçler saflarını birleştirmeyi ve ortak düşmana karşı ortak mücadele sürdürmeyi, en sonuçlandırıcı görev olarak ele almalıdırlar.

Maocu gruplar yıllar boyu, muhalefetteki örgütsel parçalanmışlığın ve ideolojik ayrılıkların ana kaynağı oldular. Önceleri devrimci güçlere ultra-sol kanatlardan saldırıp, onları Şah rejimi ile birlikte olmakla suçuyorlardı. Şimdi ise, durum tamamen farklı: Pekin politikasının uyduları, açıkça SAVAK'ın tarafına geçmişlerdir ve en aşırı anti-demokratik parolalarla ortaya çıkmakta tereddüt etmemektedirler.** Onlar için başlıca düşman, Sovyetler Birliği ve sosyalist devletler topluluğudur. Bunların görüşüne göre sosyalist ülkeleri destekleyenlere karşı İran rejiminin eylemleri doğrudur.

İran halkı, tüm safsatalarına rağmen, son zamanlarda Maocuların gerçek yüzlerini gitgide tanımakta ve düşüncelerini reddetmektedir.

«HALK SAVAŞÇILARI» ÖRNEĞİ

Dinî bir muhalefet grubu olan «Mojahadine Khalg» (Halk Savaşçıları) şöyle bir açıklama yapmıştır:

«Dünyada tek bir sömürgecilik tanıyoruz ve bu da İngiliz - Amerikan sömürgeciliğidir. Şah ve adamları bu sömürgeciliğin uşaklarıdır.»

Açıklamada ayrıca şöyle denmektedir:

«İslâmlık despotun düşmanıdır. Bu nedenle Marksizme saygı duyar, çünkü o da despotun düşmanıdır. Müslümanlar Şah rejimine karşı Marksistlerle omuz omuza çarpışmak hakkına sahiptirler.' Çünkü düşmanları aynıdır: Karşı-devrim ve sömürgecilik. Her ikisi de aynı silâhla, yani karşı-devrimle tehdit edilmektedirler.» Bu mantıksal temele dayanan dinî grup, «İranlı devrim savaşçılarının ortak düşmana karşı birliği» için destek olmalarını açıklamıştır.

GENİŞ BİR BİRLEŞİK CEPHE KOTARALIM

İran Tudeh Partisi daima, anti-emperyalist ve rejim düşmanı güçlerin birliğinin en tutarlı taraftarı olmuştur. Güçlükleri yenmek ve Şah rejimine karşı savaşan tüm güçleri geniş bir cephede birleştirmek için hiç bir çabadan kaçınmamıştır. Maocular ve SAVAK daima bu çabaların acımasız karşıtları olmuşlardır.

Geçmişte olduğu gibi bugün de Tudeh Partisi, birliği sağlamak için her şeyi yapacaktır. Birlik olmaksızın —elbette devrimci ilkelere dayanan bir birlik— millî demokratik devrimin zaferi olanaksızdır.

(*) Kaynak: İran Tudeh (Halk) Partisi Merkez Komitesi yayını, 28.2.1975, s. 1-7

(**) 15.6.1973'te Tahran'da resmî bir ziyarette Çin Dışişleri Bakanı Dji Peng-fe Şah Rıza Pehlevî'ye şu açıklamayı yapıyordu:

«Majestelerinin dediği gibi İran'ın doğu ve batısındaki gelişmeler ülkeniz için ciddi tehditler oluşturmaktadır. Bu bölgedeki durum ele alınırsa İran, savunma gücünü güçlendirmek zorundadır. Zamanımızda İran'ın ana ve asıl görevi silahlı kuvvetlerini ülkenin güvenliği, bağımsızlığı ve bütünlüğü için yeniden güçlendirmektir.» (İran Tudeh Partisi Merkez Komitesi Haber Bülteni, 18.7.1973)

Çin Başbakan yardımcısı Li Hsiaen-niaen bir süre önce Tahran'a yaptığı resmî ziyaretinde daha da açık konuşmuş, 5 Nisan 1975'de bir davette şöyle demiştir:

«Bugün İran halkı, majesteleri Şah'ın önderliğinde devletin bütünlüğünün ve ulusal bağımsızlığının savunmasında kararlıdır, İran'ı gelişen bir ülke haline getirmek için etkin çabalar göstermektedir ve sevindirici başarılar elde etmiştir. Uluslararası sorunlarda İran, üçüncü dünya ülkeleri ile birliğini ve çalışmalarını

güçlendirmek için yoğun çaba göstermektedir; dev ülkelerin egemenlik ve yaygınlaşma politikasına tutarlı biçimde karşı koymakta, böylece dünya halklarının anti-emperyalist, sömürgeciliğe ve hegemonyaya karşı savaşına yararlı katkılarda bulunmaktadır.» (Peking Rundschan, No: 15, 15.4.1975) Resmî Çin yayınlarında NATO için olduğu gibi CENTO askerî pakıtı için de açık övgüler yer almaktadır. (Bkz. China Aktuell, No: 2/1974, s. 32)

Bölgedeki kurtuluş hareketleri ve ilerici rejimlere kesin karşı olan Çin yöneticileri, ABD savaş filosunun tüm Asya'daki varlığının ve Hint Okyanusundaki Diego Garcia adasında üs kurulmasının açıkça taraftarıdır. (Bkz. China Aktuell, No: 1/1974, s. 795 ve No: 4/1974, s. 148)

Batı Avrupa'daki Maoçu gruplar da aynı havadadır. Fransız Maoocularının yayın organı olan L'Humanité Gouge'da, 27.6.1974'te örneğin şöyle denmektedir: «İran bağımsız bir politika izlemektedir. Bu politika, körfez bölgesinde ve tüm dünyada barışın sağlanması için bir etkidir.»

TÜSTAV

İran'da ideolojik mücadele

HAMİD SAFARİ

(İran Tudeh Partisi Merkez Yürütme Komitesi Üyesi)

İran'da sosyal ve siyasal düşünce, ülkenin hızla kapitalistleştiği şu sıralarda gelişiyor. Kapitalizmin gelişmesi, işçi sınıfının önemini ve siyasal durumunun hızla büyümesini de birlikte getiriyor. Buna paralel olarak Marksizm-Leninizm düşüncesinin toplumdaki rolü artıyor. Bu düşünce ülkemizde 20. yüzyılın başından beri yayılmaya başladı ve 1920 yılında İran Komünist Partisi'nin kurulmasıyla büyük bir genişlik kazandı. 1951 Ekiminde kurulan İran Tudeh Partisi, bu partinin saygıdeğer halefidir.

Bugün Tudeh'li olmak ve komünist düşüncelerin propagandasını yapmak ömür boyu hapisle cezalandırılmaktadır.

Tudeh, gizliliğin zor şartlarında sürdürüyor düşünce savaşını; uluslararası komünist hareketin zengin deneyiminden, özellikle her türlü burjuva ideoloji biçimlerine karşı politik, ideolojik ve teorik mücadele ile ilgili olan deneyimlerden destek alıyor. Bu deneyimi geniş kitlelerle paylaşmak arzusunda olan komünistler, marksist yazıların dağıtımını için yepyeni yollar, yeni biçimler arıyor ve buluyorlar. Parti, Lenin'in eserlerini, el yazmalarını, Parti programını ile belgeleri vb. oldukça önemli sayılarda basıyor.

Parti programımız şunu ilan ediyor:

«İran toplumunun köklü bir değişikliğe, tüm yaşam alanlarına uzanacak ve yaşamı halkın çıkarına yönelik dönüşüme uğratacak bir devrim ihtiyacı vardır.»

«Toplumumuzdaki gelişmenin bugünkü tarihsel evresinde bu devrim, milli demokratik bir devrim olacak ve şunları içerecektir: Doğal kaynaklara ve ülke ekonomisine el koymuş emperyalist tekellerin tasfiyesi; İran'ın ekonomik ve siyasal tam bağımsızlığı; pre-kapitalist biçimlenmeden artakalanların tasfiyesi ve sosyalizme yönelen bir yolun seçimi.»

Tahran'daki bir ekonomi konferansının açılışında konuşan Şah; «Beyaz Devrim» adı altında gerçekleştirilen reformların, İran'ın yaşamında önemli bir dönüm noktasını «gösterdiğini» ilan ediyordu. Ülkenin geçirdiği bu dönemi, «Kan akmaksızın yapılan ak devrim» diye niteliyordu. Neydi bu reformlar?

1963 Ocak'ından 1975 Kasım'ına kadar İran'da şu konularda 14 yasa kabul edildi:

1) Tarım reformu, 2) Ormanların millileştirilmesi, 3) Kamu şirketlerinin satılması ve bu yolla elde edilen kaynakların tarım reformu finansmanında kullanılması, 4) Meclis seçimlerini düzenleyen yasanın değiştirilmesi, 5) İşçilerin şirket kârlarına ortak edilmesi, 6) Okuma - yazma yoksunluğunu yenmek için bir «Eğitim bünyesi» oluşturulması, 7) Tarıma modern yöntemleri sokmak için «Ekim ve düzenleme bünyesi» kurulması, 8) «Halk sağlığı bünyesinin örgütlenmesi», 9) Fazla önemli olmayan işleri, uyumsuzluk ve şikayetleri incelemek için kırsal bölgelerde «hukuk evleri» oluşturulması, 10) Su kaynaklarının millileştirilmesi, 11) Ülkenin yeniden inşası, 12) «İdari devrim», 13) Şirketlerin hisse senetlerinin bir bölümünün işçi ve emekçilere satılması, 14) Enflasyon ve hayat pahalılığı ile mücadele.

Kasım 1975'de Şah, 14 ilkesinin genel felsefesini, birleştirici ideoloji olarak formüle etme zorunluluğunun altını çizen bir kararname yayınladı. Böylece ulusal, manevî ve kültürel yaşamda meydana gelen değişikliklerin mantığını ortaya koymak ve göstermek istiyordu. «Beyaz Devrim» ideologları halka, büyük bir uygarlık ve yüksek toplumsal adalet üzerine temellenecek ideal bir toplum vaadediyorlardı. Halk yoğun bir propaganda etkisi altında bırakılmakta, İran'da ne insanın insan tarafından sömürsünün, ne uzlaşmaz sınıfların bulunmadığı, tersine ulusun genel çıkarı için işbirliği yapan, hakları eşit toplumsal grupların bulunduğu iddia edilmektedir. Yüksek seviyedeki İran'lı yöneticiler «Beyaz Devrim» çerçevesi içinde gerçekleştirilen reformların, toplumdaki gelişmenin bugünkü tarihsel evresinde varolan sorunlara tatmin edici bir cevap getirdiğini ve bu «mucizevi» (aynı zamanda «sürekli devrim» diye de adlan-

dırılıyor) reformlar sayesinde İran'ın hızla «büyük uygarlık» çağına girebileceğini söylüyorlar.

İlan edilen reformlar ve ilkelerin listesi bile gösteriyor ki bunlar, bir yandan emekçi kitlelerin artan muhalefeti, diğer yandan da üretici güçlerin gelişiminin objektif gereksinmelerine cevap vermek için kabul edilmişlerdir. Yönetici çevreler, bu konuda önemli stratejik hedefler de izlemekteler. Toplumsal rejimde burjuva biçimlerin sağlamaştırılması ve kalıcı kılınması yollarını aramakta, kapitalizmin yara bere almaksızın evrimini garantileyecek dengeli koşulları yaratmak istemektedirler; toplumsal çelişkileri yumuşatmaya çabalamakta ve nihayet kitleleri ideolojik ve politik denetimleri altında tutmayı denemektedirler.

Burjuva reformlarından söz ederken Lenin, burjuvazinin kitlelerden vazgeçemeyeceğini belirtiyor ve şöyle diyordu:

«Geniş bir şekilde yaygınlaşmış, metotlu olarak örgütlenmiş ve dal-kavukluklar, yalanlar, dolandırıcılıklarla, modaya uygun halk deyimleriyle bezeli hokkabazlıklarla sağlamca donatılmış bir sistem olmadan, sağda solda her türlü reform vaadi yapılmadan ve işçilere burjuvaziyi yıkmak için devrimci mücadeleyi bıraksınlar diye, iyilik sözleri verilmeden kitleler sürüklenemez.» (1)

Bu cins «hokkabazlıklar» İran'da, işçilerin şirket kârlarına ortak edilmeleri ve emekçilere işletme ve fabrikaların hisse senetlerinin satılması ile ilgili yasalar nedeniyle iyice açığa çıktı.

Bu yasalardan birincisi, üretimin örgütlenmesini ek yatırım olmaksızın mükemmelleştirmeyi hedef alan bir tedbirler programıdır. İşçilerle işverenler arasında sonuçlandırılan ortak sözleşmelerin işçilere getirdiği hammadde, enerji ve diğer malzemelerde tutumluluk, aletleri ve ekipmanı daha iyi kullanma, emeğin yoğunlaştırılması suretiyle, üretkenliği arttırmaya katkıda bulunma yükümlülükleridir. Ve bütün bunların, patron kârlarını arttıracığı ise iyice açıktır. İşçilere gelince, onların ücretlerinde yok denecek kadar bir artış olacaktır.

İran işçi sınıfını devrimci mücadeleyi terketmeye zorlamak için inatçı girişimlerin de «Beyaz Devrim» ideologları, işçi sınıfının geleceği için «bolluk» vaadlerini bül keseden yapmaktadırlar; özel şirkete ortak olmak suretiyle sanayi şirketlerinin bir kaç hisse senedine sahip olacakları konusunda işçilere söz veriyorlar. Rejim taraftarlarının «sanayi mülkiyetinin yaygınlaştırılması» diye sundukları yasa, yani hisse senetlerinin satışı yasası, 1,5 milyona eşit ya da bunun üstünde sermayesi ve yıllık en az 3,4 milyon dolarlık işi olan şirketleri kapsamına almaktadır. Ayrıca önemli kısıtlamaları da vardır: Bu yasa uygulaması, ancak şirket çalışmaya başladıktan 5 yıl sonra zorunlu olmakta ve işçinin hisse senedi alma hakkına sahip olabilmesi için şirkette en az 3 yıl kesintisiz çalışmış olabilme-

si gerekmektedir ve dörtten fazla hisse senedi de alamaz. Diğer yandan yasa, yönetim kurulunda işçilerin temsil edilmesini de yasaklar. Hükümet, hisse senetlerinin % 51'ini kapitalistlere - işletme ve fabrika sahipleri - bırakarak, emek ve sermaye arasında mevcut ilişkiler sistemini aynen korumaktadır.

Bütün bunlar gösteriyor ki işçiler (hatta maddî koşulları hisse senedi sahibi olmalarına elverdiği durumda olsalar bile), şirketin üretim, finansman ve işleyişi ile ilgili sorunlarda karar alımına hiç bir etkide bulunamayacaklardır. Demek ki işçi sınıfı daima ücretli emekçi olarak kalmaktadır; tek fark, birkaç hisse senedi aldıktan sonra işçilerin, şirketin rantabilitesini artırmak, işi daha yoğunlaştırmak zorunda kalacaklardır. Yönetici çevrelere göre bu, kapitalistler kadar işçilerin de çıkarıdır!

Demek ki «sanayi mülkiyetinin yaygınlaştırılması», burjuvazinin ve özellikle de ekonomiye egemen olan tabakaların çıkarı için gerçekleştirilmiştir. Sanayide artan yatırımların yükünü tek başına çekmeye güçleri yetmeyen şirketler bir araya toplanıyorlar, hisse senetlerini halka satma yoluna da başvuruyorlar.

«Kapitalizm avukatları olan profesörler, hisse senetliler daha kalabalıklaştığına göre, mülk sahipleri sayısının arttığını kanıtlamaya çalışacaklardır. Ancak gerçekte artan şey, «değeri küçük» sermaye üzerinde, milyoner büyük sanayicilerin iktidarı (ve geliri)dir» diye yazıyor Lenin.(2)

Savunucularına göre «sanayi mülkiyetinin yaygınlaşması», İran işçi hareketine karşı ideolojik saptırmayı da daha elverişli kılmaktadır. Temelde bu anlayış, işçiler hisse senedi sahibi haline geldikçe, üretim araçları mülkiyetinin doğurduğu sınıf mücadelesinin nedenlerinin kendiliğinden ortadan kalkacağı ümidine dayanıyor.

«Beyaz Devrim» ideolojisinin ana öğelerinden bir diğeri ise, 60 yılları başında ortaya atılan «bağımsız milliyetçilik»tir. Bunun ilk adımını atanlar, millî birliği ve tüm halkın çıkarlarındaki ortaklaşalığı ön plana koymuşlardır. Toplumsal ve sınıfsal uzlaşmazlıkların sıkıntısını çeken bir toplumda böyle bir düşüncenin tek hedefi şudur: Emekçilerin sınıfsal ve siyasal bilincini uyutmak. «Bağımsız Milliyetçilik»in öbür yüzü ise Paniranizm'dir. (3) Her ikisi de ulusu «dinî ve devlete değgin» niteliklerine göre belirleyen büyük güç şövenizmi üzerine temellenmektedir.

Şu noktayı da belirtmek gerekir ki, Tudeh'in enternasyonalizmine zıt olan «bağımsız milliyetçilik» anlayışının temel dayanağı anti-komünizmdir. «Bağımsız Milliyetçilik»in babalarına göre Tudeh'in ideolojik platformu ithal malıdır, İran'a yabancıdır, ulusal özgürlüğe, ülkenin çıkarlarına ve bağımsızlığına karşıdır. Tudeh ulusal nihilizm'le, taraftarları da yurtseverlikten yoksunluk ve enternasyonalizmi milliyetçiliğe üstün tutmak-

la suçlanmaktadır. Oysa herkes biliyor ki, komünistler bu iki kavramı hiçbir zaman birbirinin zıttı görmemişlerdir, tersine çalışmalarında bunları sıkı sıkıya birleştirirler.

Mart 1975'de egemen sınıflarca mevcut bütün partilerin dağıtıldığı ve tek bir politik örgütlenmeye gidildiği ilan edildi. Bu, «İran'a düzen getirmek» için kurulan «İran Rönesans (yeniden doğuş) Partisi» idi. Bu partinin ideologları İran'lıları yapay olarak iki kategoriye ayırıyorlardı: Monarşiye, anayasaya ve «Beyaz Devrim» programına kendini adanmış olanlar ve gerek bu kurumlara, gerekse bu sloganlara inanmayanlar. İlk gruptan olanlar yeni partiye girdiler. Yönetici çevrelerce ikinci gruptan olduğu kabul edilenlerin (Tudeh'e ve diğer gizli örgütlere bağlı herkes) yeri hapisane oldu. Onların değerlendirmelerine göre rejime karşı her eylemin tek bir kaynağı vardı: Dünya komünizmi!

Tudeh, alabildiğine gerici bir anlayış olarak kabul ettiği «Bağımsız Milliyetçilik»i kararlılıkla reddediyor. Partinin, gerçekleştirmeleri için direngen mücadele verdiği ulusal ve uluslararası görevler arasında çözülmez ve organik bağlar vardır. İran'daki komünist hareketin yarım yüzyıllık tarihi, komünistlerin İran halkının hayatı çıkarlarının en kararlı ve en sağlam savunucuları olduklarını ve olmaya devam ettiklerini parlak bir biçimde kanıtlamaktadır.

Tudeh Merkez Komitesi üyesi Kosrov Ruzbeh (4), askerî mahkemede kendine yöneltilen suçlamaları reddederek şöyle diyordu:

«Kapitalizme düşmanlığım, İran'ın bütünlüğüne ve bağımsızlığına karşı olmam anlamına asla gelmez. Doğru olan bunun tam tersidir. Eğer kapitalizmle mücadele ediyorsam bunun kesin olarak nedeni, İran'a getirdiği sayısız felâkete ilâveten, ülkenin bağımsızlığı ve bütünlüğüne, aynı şekilde İran halkının özgürlük ve iyiliğine çok büyük zarar vermesidir. Kapitalizme karşı kinim, ulusal egemenliğe karşı olmam demek değildir. Tersine, ulusal egemenliği önce kurmak, sonra da güçlendirmek için kapitalizmle savaşıyorum».

Rejimin ideologları, Tudeh'in ulusal-yurtsever niteliği üzerinde kuşku uyandırarak, partinin bağımsızlığı sorununu sürekli öne sürmek niyetindedir. Ayrıca, Tudeh'le enternasyonal işçi hareketi arasında kurulan bağlar, Partinin dünya sosyalist sistemini savunma tavrı tahrif edilmekte ve Partinin bağımsız olmadığının bir kanıtı gibi gösterilmektedir.

Bütün bunlara rağmen, Tudeh'in tüm kardeş partilerle ilişkilerinin, haklarda ve bağımsızlıkta tam eşitlik ilkeleri üzerine kurulduğu herkesçe bilinmektedir. Ayrıca bu, enternasyonal komünist ve işçi hareketinin tümü için doğrudur. Bu ilişkilerin, burjuva partiler arasında varolan ilişkilerden temelde farklı olduğu da bir gerçektir; çünkü o ilişkilerde, değişmez biçimde işleyen ilke, zayıf olanın kuvvetli olana boyun eğmesidir.

Marxizm-Leninizm'in uluslararası gücü, genel ilkelerinin her ülkenin somut koşullarına uygulanmasında yatar. Bu aynı zamanda, en önemli ilkelerden biri olan proleter enternasyonalizmi ilkesini de ilgilendirir.

Diğer kardeş partilerin ve enternasyonal komünist ve işçi hareketi bütününün deneyimlerini kullanma, her partinin egemen hakkıdır. Partimiz, başta SBKP olmak üzere komünist partilerin devrimci deneyiminden her zaman yararlanmış ve gelecekte de yararlanacaktır. SBKP'nin teorik ve politik çalışması, komünist olanlara ve olmayanlara, gerçekten varolan bir sosyalist toplum görme olanağını verdi.» 'Sol'-Komünizmin Çocukluk Hastalığı» adlı eserinde Lenin şöyle yazıyordu:

«Bugün, çok değerli enternasyonal bir deneyime sahibiz. Bu deneyim bütün açıklığıyla tanıklık ediyor ki, devrimimizin ana hatlarının ne yerel, ne özellikle ulusal ve ne de yalnızca rus olmayan ama tam anlamıyla enternasyonal olan bir önemi vardır.»

Partimiz, çalışmaları içinde ulusal ve uluslararası görevlerin birliğini gerçekleştiriyor. Bu nedenledir ki, İran Tudeh Partisi, Sovyetler Birliği ile dayanışmayı daima, anti-emperyalist mücadelenin başarısı için, demokrasi ve ilerleme için vazgeçilmez koşul olarak mütalaa etti ve etmektedir. Nitekim programımız şuna işaret eder:

«Sovyetler Birliği, dünyanın devrimci ve ilerlemeden yana güçlerinin en güvenilir ve en sağlam kalesidir. Dolayısıyla Sovyetler Birliği'yle ilişkilerin niteliği, sosyalizmin ve dünya devrimci hareketinin alinyazısının bağlı olduğu en birinci unsurdur; bu, proleter enternasyonalizminin de önemli unsurlarından birini oluşturur; anti-emperyalist kurtuluş hareketlerinde içtenliğin ve sağlamlığın, barışın korunmasında kararlılığın göstergesidir.»

Dünya proletaryasının en büyük zaferi olan dünya sosyalist sisteminin kazançlarını savunma ve kamuya maletme, kapitalist dünyanın komünist ve işçi partilerince sürdürülen mücadeleyi her alanda destekleme, her İran'lı komünistin kutsal görevidir. Ve Partimiz'deki engin inanca göre pratikte enternasyonalizm bu demektir.

«Partimiz, uluslararası hareketin oluşturduğu büyük ailenin sadık bir üyesidir, bu hareketin ortak çizgisinin kotarılmasına katılır, çalışmalarında bu çizgiyi rehber edinir ve uluslararası hareketin birliği için, Marxizm-Leninizm'den her türlü sapmayı, sağ sapmayı olduğu kadar «sol» sapmayı da dışta bırakarak ilkeli bir siyaset için mücadele eder. Doğmatizme ve revizyonizme karşı, bölücü siyasete karşı, fraksiyonculuğa ve devrimci hareket içindeki ayrılıkçılığa karşı mücadele verir. Burjuva milliyetçiliğini, milliyetçiliği ve şoven dar görüşlülüğü kesin olarak reddeder.»

«Bağımsız Milliyetçilik»e ve savunucularının saldırılarına Tudeh'in cevabı işte budur.

İran'da ilerleme ve demokrasi lehine değişen güçler ilişkisi ve işçi sınıfının bilimsel düşüncelerinin kazandığı saygınlık, İran toplumunun çeşitli kesimleri içinde artmaktadır. Bu artışın bir nedeni de, kapitalizmin genel bunalımının ağırlaştığı sırada ve birbirine zıt iki sistem arasında bir rekabet sürerken, sosyalist sistemin kapitalist sisteme göre üstünlüğünün gittikçe daha açık ve inandırıcı olmasıdır.

Yürürlükteki sürecin ürküttüğü İran'lı egemen çevreler, anti-komünist taktiklerini değiştirmek zorunda kalmışlardır. Eskiden komünistlerle mücadele etmek için şiddet yöntemlerini tercih ediyorlardı, oysa bugün, eski yöntemlerini bırakmamakla birlikte, yeni yöntemleri gittikçe daha sık kullanıyorlar; bunlar arasında teorik anti-komünizm özel bir yer tutuyor. Nitekim, yabancı burjuva yazarların kitaplarının geniş bir şekilde dağıtımının yanında, son zamanlarda İran'daki anti-komünist «kurum»ların yazıları da görünmeye başladı.

Açıkça kara çalan bu kitapların yazarları, Marksizm-Leninizm teori ve pratiğini, Tudeh'in ve uluslararası komünist ve işçi hareketlerinin tümünün tarihini tahrif ediyorlar. Marksist-Leninist teoriyi, sözde İran koşullarına uygulanamaz gibi görüp reddeden bu yazarlar, burjuva ideolojik «değer»leri üzerine övgüler düzüyorlar. İran'lı sahtekârlar, Marksizm Leninizm'i gözden düşürmeyi becerebilmek için bazı tezleri çekip alıyor, bunları devrimci teorinin bütünlüğünden kasıtlı olarak izole ediyor ve bayağı bir biçimde sunuyorlar. Bilimsel sosyalizmin kurucularına sık sık, asla söylemedikleri şeyler atfediliyor.

Bu tür yöntemler, İran'lı yazarların «Marksistler» ve «Sosyalizmin tarihi Marks ve Engels'in yaşam ve eserleri» gibi kitaplarında özellikle karakteristiktir. «Marksistler» kitabı Karl Marx'ı, XIX. yüzyıl «kapitalizmi»nin yıkıcı etkisini mahkum eden, sosyal adalet ve özgürlüğü hayalinde olan bir ütöpik-sosyalist gibi tarif ediyor. Ama yazar Marx'ın bu hayalinin gerçekleşmediğini, zira Devletlerin birey özgürlüklerine saygılı olmadıklarını da doğruluyor! Özgürlük ve demokrasi ilkelerini yargılamakta kendini gayet rahat hisseden bu yazar, iktidardaki kliğin dün olduğu gibi bugün de ilerlemeden yana ve demokratik güçlere karşı dizginsiz ve kıyıcı bir mücadeleyi sürdürdüğü ve farklı düşüncelerin açıklanmasına asla tolerans göstermediği bir ülkede yaşıyor üstelik... Ne var ki, yazar bundan asla rahatsız değildir. O, sosyalist devrimin XIX. yüzyılın özgül koşullarına cevap verdiğini, oysa teknik ve teknolojik ilerlemenin sınıfsal sömürü ve adaletsizliği tasfiye ederek insan toplumunun yavaş yavaş evrimini alt üst ettiği bugün de, böyle bir devrimin yersiz olacağını kanıtlamak için boş yere çabalayıp duruyor.

İkinci kitabın yazarı da aynı akıl yürütmelere sarılır. O da bir sosyalist devrim zorunluluğunu yansıtmakta ve teknolojik mükemmelliğin, halkın gelirini artırmaya ve bir «bolluk toplumu»nun kurulmasına doğru yöneldiğini kanıtlamaya çalışmaktadır.

Engels şöyle yazıyordu:

«Tüm tarihsel mücadelelerin, ister siyasal, ister dinî, felsefî ya da tamamen başka bir ideolojik alan içinde sürdürülmüş olsun, gerçekte az ya da çok açık bir biçimde toplumsal sınıf mücadelelerinin ifadesi olduğu kanununu ilk keşfeden kesin olarak Marx olmuştur.»

«Sosyalizmin tarihi» yazarı bu kanunu «reddediyor». İnsan toplumunun gelişme kanunları ve sınıf mücadeleleri üzerine Marx'ın bazı fikirlerini çürütmeye kalkışıyor; tarihte, nitelikleri sırf dinî ya da millî olan birçok çatışma ve savaşın bulunduğunu iddia ediyor. Yazar, tarihin hareket kanunlarını tahrif ediyor ve insan toplumunda sömürücü sınıfların varlığını marksizmin icat ettiği sonucuna varıyor. Oysa -ona göre- insan toplumunun -insan dahil- marksizmin kanıtladığı gibi sınıfsal bir niteliği yoktur. İran'lı Marksizm «eleştiricileri», toplumsal süreçlerin nedenleriyle sonuçları arasında varolan karşılıklı etkiyi göremiyorlar, ya da daha doğrusu görmek istemiyorlar. Bunda da şaşılacak birşey yok. Gerçekte, ideolojik mücadele, toplumun çeşitli sınıfları arasındaki çıkar mücadelesini gizliyor. İran'da yönetici sınıfın siyasal amacı, gelişmenin bu aşamasında halk kitlelerinin bilincini uzlaşmaz sınıflar arasında «sosyal barış düşüncesiyle karartmaktır. Toplumun sınıfsal niteliğini kabul etmek, sınıf mücadelesini kabul etmekle eş anlama gelecektir ki, bu, kapitalist toplumda sosyalist devrime ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasına götürür. Oysa, yönetici çevrelerin en fazla korktukları şey de budur. İşte, İran'lı burjuva bilginlerin, sosyalist devrimin ve proletarya diktatörlüğünün marksist-leninist teorisinin çağımız taleplerine artık cevap veremediğini göstermeyi heyecanla denemeye kalkışmalarının nedeni budur.

Ülkemizdeki ideolojik mücadele, Tudeh Partisine ve tüm enternasyonal işçi hareketine karşı mücadelelerinde gerici güçlerle ittifak eden maocu kışkırtıcı eylemler yüzünden de karmaşıklaşmıştır. Parti programımız, maocuların anti-marksist, sapmacı ve bozguncu politikalarının şu yönlerinin altını özellikle çiziyor:

«(Maocu politika) bugünden başlayarak ciddi zararlara sebep olmakta ve emperyalizmin ve gericiliğin gerilemesini sağlayacak mevcut olanakları en ileri ölçüde kullanmayı engellemektedir. Maoizm, açıktan açığa soğuk savaş ve gerilimi ağırlaştırma tavırlarını destekliyor; emperyalist bloklara ve gerici paktlara dayanak oluyor; İran ve Şili'deki gibi gerici ve anti-komünist rejimleri, halka karşı, politik alanda cesaretlendiriyor; devrimci hareketlere açıkça karşı girişimde bulunuyor; Sovyetler

Birliđi'ne 1 numaralı dūřman diyor ve böylece, barıř dūřmanlarıyla uyuřarak demokrasi ve sosyalizme ihanet ediyor.»

İran'da Marksizm-Leninizm'le mücadele edenler -goşist ve anarşistlerden burjuva ideologlarına kadar- kendilerine uygun gelen maocu «ideolojik saldırılar»ı hemen benimsiyorlar. Sosyalist ortaklaşalığın belirleyici gücü olan Sovyetler Birliği'nin, işçi sınıfının ve sosyalizmin yüce amacına ihanet eden Pekin yöneticilerinin ideolojik ve politik sapmalarının başlıca hedefi olmasına özellikle seviniyorlar.

Tudeh Partisi anti-komünizm ve anti-sovyetizmin her biğimi ile mücadele etmekte, emperyalizm ve maoizmin İran'lı savunucularını reddetmektedir. «Beyaz Devrim» ideologları, gcl propaganda aygıtlarının her türlü olanağına rağmen iflas etmişlerdir. Emekçiler, gerici yapısı olduğuna kendi öz deneyimleriyle inanmış oldukları bu ideolojiyi fırlatıp atıyorlar. Bunun en iyi kanıtlarından biri, birdenbire yükselen grev hareketleridir. Rejimin içinde bulunduğu bunalım ađırlařtıķca, ilerici ve demokratik güçlerin etkinliğinin yoğunlaşmasına olanak veren koşullar doğmakta ve gelişmektedir. Hangi cinsi olursa olsun baskılar, Marksist-Leninist dūřuncelerin verimli etkisini yıkamıyor İran'da.

TI İSTAV

(1) *Lenin, Eserleri, cilt: 23, Sf. 129.*

(2) *Lenin, Eserleri, cilt: 19, Sf. 213.*

(3) *Paniranizm: İran'lı yönetici çevrelerin şoven politikalarının dayandığı ideoloji.*

(4) *10 Mayıs 1959'da öldürüldü.*

Sosyalist Federal Devlet: Teoriden Pratiğe

T. VADİMOV

Tarih çokuluslu devletler kurmak için bir sürü çaba kaydeder. Ancak eski Roma İmparatorluğundan başlayıp yakın zamanın «hurda imparatorluğu»—Avusturya-Macaristan krallığı ile biten bütün bunlar, sömürü ve ulusal baskı üzerine dayandırıldıklarından, zamanın sınamasına karşı durmayı becerememişler ve tarihin tehlikeli dönemeçlerinde iskambil kağıdından evler gibi yıkılıp gitmişlerdir. Öyle görünüyor ki; ayrı diller konuşan kabileler tarafından inşa edildiği için çöken Babil Kulesi hakkındaki incil efsanesi, halkların ortak bir amaç adına uyumlu bir birlik ve işbirliğinin imkânsız olduğunu göstererek, ulusal kavganın ebedi karakteri hakkında gelecek nesillere bir uyarı olması içindi.

Ulusal kavgaların ebedi olmadığını anlayan ve bilimsel olarak kanıtlayan ilk düşünürler dünya proleteryanının önderleri Karl Marks ve Friedrichs Engels'di. Onlar tekrar tekrar insanları düşmanın sınıf ve mülkiyetlere bölen şeyin üretim araçlarının özel mülkiyeti olduğuna işaret ettiler, Marks şöyle demişti: «Halkların birleşebilmeleri için ortak çıkarları olmalıdır. Çıkarlarının ortak olması için de var olan mülkiyet ilişkileri kaldırılmalıdır» (1)

Ancak Rusya'daki Büyük Ekim Devrimi insanın insan tarafından sömürülmesini kaldırdı ve halkların birliği, dostluğu ve işbirliği üzerine kurulu gerçekten sağlam, yeni tipte bir çok uluslu devletin inşasına giden yolu açtı. Bu büyük iş 1922'de başarıyla taçlandı ve içinde 100 eşit halkın gönüllü yardımlaşma temeli üzerinde ortak bir amacı-yani komünist toplumun kurulması-elde etmek için birleştiği Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinde maddileşti.

Şurası açıktır ki dünyanın ilk federal Sosyalist-devleti gibi karmaşık bir organizma kendiliğinden, ayrıntılı teorik kanıtlama olmaksızın, oluşturulup kurulamaz. Böyle bir devlet oluşturulmadan önce, Lenin 30 yıldan fazla meseleyi teorik olarak inceledi. Onun yargıları bir koltuk aliminin soyut düşüncesinin ürünleri değildi. Sosyalist çokuluslu devletin bir şekli olarak Sovyet federasyonunun keşfi Lenin'in önde gelen bilimsel başarısıydı.

DEVİRİM ÖNCESİ RUSYA VE FEDERASYON SORUNU

Lenin'in bu konudaki görüşleri nelerdi?

Değişmez bir şekilde ulusal meseleye dikkatli bir ilgi göstererek, Lenin devrimci eyleminin ilk dönemlerinden itibaren devrimin gelişiminde ve yeni bir toplumun inşasında ulusal faktörün oynadığı rol üzerinde çabalarını yoğunlaştırdı.

Batılı yazarlar Marksizmin kurucularının görüşleri ile Lenin'inkileri karşı karşıya getirmek için çok çabaladılar. Onlar, bir sosyalist devlet şekli olarak birleşik demokrat bir cumhuriyetin oluşturulması gereği hakkındaki Marks ve Engels'in tezlerine Lenin'in «ihanet ettiği»ni söylüyorlar.

Bir kere, Marks ve Engels asla uzak gelecekte, devrimcilerin Sosyalizm mücadelesinin somut koşullarında doğabilecek sorunları önceden kararlaştırmaya kalkmamışlardı. İkinci olarak, onların bir devlet şekli olarak federasyona itirazları, sosyalist devrimin ilk başarıya ulaşacağı yerler olarak beklenen Batı Avrupa'nın tek uluslu devletleri içindi.

1860 sonlarında dünya proleteryanının önderleri İrlanda halkının ulusal kurtuluş için İngiliz sömürgecilere karşı yükselen mücadelesinin somut durumuyla karşı karşıyaydılar. Bu koşullarda, İngiliz işçi sınıfını «Birliğin dağıtılması... ve yerine özgür federal bir ilişkinin kurulmasında inisiyatifli olmaya» ilk zorlayanlar onlardı. (2)

Ulusal ilişkiler de dahil kapitalizmin tüm çelişkilerini sonuna kadar keskinleştiren emperyalizm çağını karakterize eden şey sadece önemli sınıf mücadelesi değil aynı zamanda geniş ulusal kurtuluş hareketleriydi. Yeni çağda Lenin'in karşı karşıya olduğu acil ihtiyaç ulusal mesele teorisinin tüm yönleri hakkında büyük öğretmenlerinin görüşlerini geliştirmektir. Daha devrimci eyleminin başında Lenin ulusal mesele üzerine Marksist teorinin özünü, yani ayrılma ve bağımsız bir devletin kurulması hakkını da

içeren ulusların kendi kaderini tayin hakkını, tutarlı bir şekilde savunmaktaydı.

Ama Lenin, bir burjuva-demokratik devriminin arifesinde, Rusya'da federal bir sistem kurulması talebini şartsız olarak ileri sürebilir miydi? 1903'de o şöyle yazmıştı «... kaçınılmaz olarak özerk bir sınıf devleti talep etmeye varan bu gibi talepler ileri atmak proleteryanın işi değildir» (3) Böyle bir devlet, diye eklemişti. Lenin, emekçi yığınların ulusal devlet sınırlarını bölecek ve burjuvazinin harekette öncü rolü takınmasına yardımcı olacaktı.

İşte bu yüzden, 1907 Şubat burjuva-demokratik devriminin zaferinden önce Lenin ve Bolşevik Parti tek Cumhuriyeti yeğliyor ve gelecekteki Rusya burjuva-demokratik cumhuriyeti federasyonuna karşı çıkıyorlardı. Lenin'e göre, demokratik Rusya çatısı altında kalmak isteyen halklara kendi ulusal sorunlarının çözümünde geniş özerklik tanınacaktı. Onun meseleyi gördüğü üzere, kapitalist Rusya'nın federalizasyonu, sosyal yapılarına göre esasen köylü karakterdeki çevre ulusal bölgelerle, devrimci hareketle meşgul bir ileri işçi sınıfına sahip Merkez Rusya arasındaki mevcut iktisadi, siyasi ve kültürel bağlar kopacaktı. Burjuva demokratik federasyonu, devrimcileri kendi ulusal bölgelerine hapsederek karşı devrimci hareketleri birer birer yok etmesine yardımcı olacaktı.

Ulusal bölgelere geniş özerklik tanıyacak olan geleceğin Rusya burjuva-demokratik cumhuriyeti için tek bir demokratik sistem önerirken Lenin, aynen Marks ve Engels gibi, federal bir devlet oluşturulmasının teorik olabilirliğini reddetmiyordu.

Bu yüzden, Lenin, o zamanlar savaşta olan çok uluslu Balkanlarda yarı federal toprak mülkiyetinin kaldırılması ve devrimci-demokrat dönüşümler yapılması olasılığını değerlendirirken 1913'de şöyle yazıyordu: «Bir federatif Balkan Cumhuriyeti oluşturarak, Balkan halkları şimdikinden on kat daha kolay bir şekilde ve şimdikininki yüzde biri kayıpla bu işi yapabilirlerdi» (4)

FEDERASYONUN YENİ ROLÜ

Marksizm-Leninizm kalpazanları 1907 Şubat devriminden sonra Lenin'in Rusya'daki ulusal hareketlerin «Umulmadık ölçüde» yüksek baskısına boyun eğmek ve tek cumhuriyet kurulması sloganından vazgeçmek zorunda kaldığını iddia ederler. Daha ötesinde Lenin'in, tamamen taktik nedenlerden ötürü, Rusya'yı parçalayan merkezkaç milliyetçi eğilimlere karşı koymak için federasyon sloganının gereğini kabul etmek zorunda kalmış olduğunu belirten batılı «sovyetolog»ların sözleri gülünçtür.

Şubat burjuva-demokratik devriminin zaferinden sonra Lenin ve Bolşevik Partinin Rusya'da sosyalist bir devrim hazırlığına başladıkları bu

noktada, yeni Rus devletinin ulusal örgütlenme sorunu yeni bir muhteva ediniyordu.

Kapitalizm altında, (her biri «kendi öz» burjuvazisince yönetilen,) bir çok kapitalist devlet formasyonlarının oluşturduğu bir federasyon Rusya'da şekillenmekte olan tek bir iktisadi karmaşık yapıyı sun'i olarak parçalayacak ve ülke iktisadi yaşantısının ilerici enternasyonalleştirilmesine engel olacaktı. Buna karşılık, işçi sınıfı-bütün sınıfların en enternasyonalisti'nin zaferinden sonra kurulan bir federasyon ekonomisinin sosyalist ilkeler üzerinde bütünleşmesini hızlandıracak ve Rusya'daki bütün halkların ulusal ve enternasyonal yararlarını en etkili bir şekilde birleştirecekti. Halkların gerçek eşitlik temeli üzerinde birleşmesini mümkün kılan tek şey üretim araçlarının özel mülkiyetinin kaldırılması ve burjuva iktidarın tasfiyesidir.

Devrimden önce bile Lenin bir federasyonun ancak «eşitlerin işbirliği, ortak anlaşma isteyen bir işbirliği» (4) şeklinde kurulabileceğini yazmıştı.

İşçi sınıfı iktidarında, federasyon, farklı milliyetlerden çalışan halkın enerjisini yeni-bir toplumun insanı üzerine yoğunlaştırmaya yardım edecek bir devlet şekli olabilir. Sosyalizm altında uzun bir tarihsel dönem boyunca ulusların varolacakları açıktı.

Muzaffer bir sosyalist devrim yolunu çizmiş olan Lenin, sosyalist Rusya'ya somut bir devlet örgütlenmesi biçimi ararken tam tamına bu önermelerden hareket etmişti.

Gördüğümüz gibi Lenin sosyalist bir federasyonu teorik olarak her zaman kabul etmiş olmasına rağmen Rusya için bu meseleyi 1917'ye kadar ele almamıştı, zira çokuluslu bir ülkede muzaffer bir sosyalist devrim sorunu tarihsel olarak, henüz gündeme gelmemiştir.

Bu yüzden, ancak Şubat devriminden sonraydı ki gelecek sosyalist Rusya'nın gelişim umutları çoğunlukla ulusal ilişkilerin sağlam olarak örgütlenmesine dayandığından, Lenin çok uluslu bir sosyalist devletin teorik modelini oluşturmak için yoğun araştırmaya girişti. Lenin'in bu geniş sorun üzerinde çalışması son günlerine kadar sürdü.

Gelecekteki sosyalist Rusya'nın devlet sistemi hakkında ilk olarak 1917 yazında ayrıntılı bir yazı yazdı. O proleteryanın «ayrı cumhuriyetlerden korkmaması» gerektiğini söyledi, «İşçi ve köylüler açısından, bunda korkunç olan bir şey yoktur. Bırakın Rusya bir özgür cumhuriyetler birliği olsun» (6)

Büyük Ekim sosyalist devriminden sonra Rusya gerçekten özgür cumhuriyetler birliği oldu. Sosyalizm ve komünizmin inşasında enternasyonal ve milliyetçi görevleri uyumlu bir şekilde birleştirdiğinden sosyalizm altında büyük bir yaratıcı güç olan federasyonun nitel olarak yeni rolünü ilk anlayan ve devrim öncesi Rusya'daki çalışan halka açıklayan Lenin'di. Le-

nin'in buluşları sayesinde Rus Komünist Partisi Büyük Ekim Sosyalist Devriminden önce kabul edilen programında devlet örgütlenmesinin sadece özerk biçimleri değil, federal biçimleri için talep ileri sürebildi. O Rusya'da federalizm ilkelerini savunan tek siyasi partiydi. Bu durum farklı milliyetlerden emekçi yığınların) Leninist Partinin bayrağı altına toplanmalarına ve hem «tek ve bölünmez Rusya» ilkesini savunan şovenist küçük-burjuve partileri hem de Rusya'dan ayrılma çağrısı yapan çevredeki ulusal bölgelerin milliyetçi burjuva partilerini bırakmalarına neden oldu.

Ekim Devriminden sonra Lenin çalışan halkın çokuluslu devleti çerçevesi içinde ulusal devletlerin örgütlenmesi ile ilgili konularda ciddi olarak ilgilenmeye devam etti. Sosyalist devletin federal örgütlenmesi teorik modeline somut muhteva vermek, Sovyet federasyonunun çalışma mekanizmasını bulmak ve geliştirmek gerekiyordu. Ocak 1918'de, Lenin tarafından yazılan ve üçüncü Sovyetler kongresince onaylanan «Çalışan ve sömürülen halkın hak deklarasyonu» şöyle diyordu:

«Rus Sovyet Cumhuriyeti, Sovyet ulusal Cumhuriyetlerinin bir federasyonu olarak, özgür ulusların özgür birliği üstünde kuruludur». (7)

Farklı biçimlerde ulusal devletler, ülke içinde yeni çapta geliştirildiler. Bu yeni bir toplumun inşasında hem özerk hem de federal biçimlerin gerekliliği hakkındaki Lenin'in görüşlerini doğrulamış oldu:

SOVYET FEDERAL DEVLETİNİN KURULMASI: İLKADIMLAR

Tarihte benzersiz, çok uluslu bir sosyalist devlet kurarak büyük toplumsal deneye girişirken Lenin ve Partisi hiç bir acele göstermedi. Ulusal devletin gelişmesi sırasında Rusya çalışan halkınca toplanan tarih deneyini en ince noktasına kadar inceledi ve genelleştirdiler; Tarihsel inşada çalışan halkların iktisadi, siyasi ve kültürel dayanışması mekanizmasını keşfe ve geliştirmeye uğraştılar. İç savaş ve yabancıların karışması (1918-20), Rusya'nın karşı-devrimci güçlerce elde tutulan geniş alanlarında Sovyet Devletinin gelişimini zedeledi; ve yeni çok uluslu devlet inşasını ciddi olarak engelledi, Sovyet federal devletini şimdiki şekliyle kurmak bu yüzden beş yıldan fazla aldı.

Batılı «Sovyetologlar» farklı bir açıklama seçmişler, Komünistlerin, Rusya halklarının «direncinin üstesinden gelmek» ve ulusal cumhuriyetlerin, onların deyimiyle «zorla birleştirilmesini» tamamlamak için bu beş yıla ihtiyaç duyduklarını iddia ediyorlar.

Ancak gerçekte, Büyük Ekim Sosyalist Devriminden sonraki ilk yıl Rusya, Ukrayna, Biyelorusya ve bir kaç diğer Sovyet Cumhuriyetinin oluşumuna sahne oldu. Bunların hepsi federal bir devlette birleşmek istiyorlardı. Daha 1917'nin sonunda, Ukrayna Sovyetleri kongresi ortak bir fede-

ral devlet çerçevesi içinde Rusya Cumhuriyeti ile yakın bir birlik çağrısı yaptı.

Ulusal meselenin karmaşık karakterinin farkında olan Lenin birleşik bir federal devletin kurulmasında aceleciliğe karşı sürekli ikaz ediyordu. Keskinleri ihtiyata çağırarak Lenin şöyle yazmıştı. «Böyle bir birlik tek hamlede gerçekleşemez; işleri berbat etmemek ve güvensizlik doğurmamak için en büyük sabır ve ihtiyatla çalışmalıyız bu hedefe doğru, ki böylece yüzyılların toprak ağası ve kapitalist baskısının, yüzyılların özel mülkiyeti ve onun paylaşımı ve yeniden paylaşımından çıkan düşmanlıkların mirası olan güvensizlik silinebilsin» (8)

Lenin'in önderliğinde Komünist Partisi büyük sabır ve ihtiyatla bu birlik için çalıştı. 1919 yazında Sovyet Cumhuriyetleri, Lenin'in yabancı saldırıların ve içteki karşı-devrim güçlerinin yenilmesinde büyük katkısı olan, askeri ve siyasi bir ittifak imzalamaya önerisini kabul ettiler. İç savaşın zafere sonradan dış siyaset alanında, diplomatik cephede, Sovyet Cumhuriyetleri çabalarını birleştirdiler. Birleşik delegasyonlar oluşturular ve kapitalist ülkelerde konuşmalarında ortak bir çizgi istediler.

Fakat sadece askeri ve diplomatik çabaları birleştirmek, artık yeterli değildi. 1920'de Lenin «Sovyet Cumhuriyetleri arasında yakın bir iktisadi ittifakın zorunlu olduğunu aksi halde emperyalizmin tahrip ettiği üretici güçlerin onarılamayacağını ve çalışan halkın refahının güvence altına alınamayacağını» ısrarla söyledi; aksi takdirde planlı bir birleşik ekonomi kurmak olanaksızlaşacaktı. «Bu eğilim daha kapitalizm altında kendini açıkça belli etmişti. Sosyalizm altında daha geliştirilecek ve mükemmelleştirecektir» (9)

Böylece gelecekteki Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinin temel direkleri adım adım kuruluyordu. Birlik özgür irade temeli üzerinde geniş kitlelerin birleşik bir federal devlet ihtiyacına ikna edilmesi ile oluşturuluyordu.

Ancak, bütün milliyetlerin geniş kitleleri, bir birleşik federal devletin kurulması ihtiyacına tamamen kanaat getirdikten sonradır ki Lenin 1922'de Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinin oluşturulması önerisini ileri sürdü..

Lenin bu federal devleti uluslar arasındaki kuşkunun güvensizliğin silineceği, tam birliğe giden yolda geçici ve bir geçiş devlet biçimi olarak almıyordu.

Ona göre, Sovyet federal devleti tam komünizm kuruluncaya kadar uzun bir tarihsel dönem için Sovyet halklarının bir ittifak şekli olmalıydı.

Sosyalist federasyonda Lenin çok uluslu bir ülkede halkların ulusal ve enternasyonal çıkarlarının uyumlu bir şekilde birleştirilmesine ve yeni

toplumun inşasında ulus ve halkların yaratıcı enerjilerinin toplanmasına olanak veren tek sağlam devlet biçimini keşfetti.

Bu yüzdendir ki Vladimir Lenin'e haklı olarak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinin, yani ulusal meselenin en iyi şekilde çözüldüğü çalışan halkın dünyadaki ilk federal devletinin, yaratıcısı ve kurucusu olarak hitap edilir. Bu devlet bütün dünya halklarının toplumsal özgürlük ve ulusal kurtuluş savaşçılarının izleyebileceği bir örnektir.

- (1) K. Marks ve F. Engels, Eserleri, Cilt 4, S. 371 (Rusça)
- (2) K. Marks ve F. Engels, Seçme Mektuplar, M. 1965, S. 230
- (3) V. İ. Lenin Bütün Eserleri, Cilt 6, S. 328
- (4) a. g. e. Cilt 19, S. 39
- (5) a. g. e. cilt 19, S. 500
- (6) a. g. e. cilt 25; S. 37
- (7) a. g. e. cilt 26, S. 423
- (8) a. g. e. cilt 30, S. 293
- (9) a. g. e. cilt 31, S. 147